

Sari Luokkanen & Mailis Vanhatalo

ELÄMÄN AARRERASIA

Nuoren itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla

ELÄMÄN AARRERASIA

Nuoren itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla

Sari Luokkanen ja Mailis Vanhatalo
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijät: Sari Luokkanen ja Mailis Vanhatalo
Opinnäytetyön nimi: ELÄMÄN AARRERASIA

Nuoren itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla

Työn ohjaajat: Kaija Bakala ja Aira Vanhala

Työn valmistuslukukausi ja -vuosi: Syksy 2012

Sivumäärä: 51 + 31 liitesivua

Opinnäytetyömme tavoitteena oli vahvistaa nuoren itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla. Heillä oli tarve kehittää 16–20-vuotiaille nuorille suunnattua toimintaa, ja suunnittelemamme toiminta sopi hyvin heidän konseptiinsa.

Kehitimme idean Elämän aarrerasia -ryhmästä, jossa nuoret valmistivat oman Elämänsä aarrerasian tyhjästä kenkälaatikosta. Jokaisella seitsemällä tapaamiskerralla oli teema, johon liittyi toimintaa ja teeman synnyttämää keskustelua ryhmässä. Teeman ja keskustelun avulla nuori pohti ja tulkitsi omia ajatuksiaan, tunteitaan ja kohtasi toiminnan herättämiä kysymyksiä yhdessä ryhmän ja ohjaajien kanssa.

Opinnäytetyömme tietoperusta koostui nuoruudesta ikävaiheena ja sen tehtävistä, sosiaalipedagogiikasta, sosiokulttuurisesta innostamisesta ja sosiodynaamisesta ohjauksesta. Sosiaalipedagoginen lähestymistapa, sosiaalipedagoginen työote ja sosiodynaaminen ohjaus yhdessä sukupuolisensitiivisen työotteen kanssa muodostivat pohjan tyttöjen ryhmätoiminnan suunnittelulle. Palautetta keräsimme soveltamalla osallistuvaa havainnointia sekä valokuvausta ja videointia.

Oulun Tyttöjen Talolta saamamme palautteen mukaan aihe ja toimintamalli olivat ajankohtaisia, toiminta oli työelämälähtöistä ja vastasi yhteistyökumppanimme toiveita. Nuorilta saamiemme palautteiden ja omien havaintojemme perusteella toiminnallinen ryhmä tuki ja edisti nuoren itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitojen vahvistumista. Toiminta on sovellettavissa eri-ikäisten nuorten ryhmätoimintaan sekä muille sosiaalialan asiakasryhmille.

Asiasanat: nuoruus, itsetuntemus, vuorovaikutus, sosiaalipedagogiikka, sosiokulttuurinen innostaminen, sukupuolisensitiivisyys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Sari Luokkanen ja Mailis Vanhatalo

Title of thesis: Strengthening Young Persons' Self-knowledge and Social Skills in The House for Girls in Oulu

Supervisors: Kaija Bakala and Aira Vanhala

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2012 Number of pages 51 + 31 appendix pages

The aim of our thesis was to strengthen young persons' self-knowledge and social skills. Our learning objectives were to strengthen our occupational skills in social services and in group management.

We developed an idea of a group where young girls turned an empty shoebox into the treasure chest of their own life. A social pedagogical approach and sociodynamic counselling with gender sensitive girl work created the basis for the planning of group activity. Each meeting had a topic including an activity and group discussion about the questions concerning the topic. With help of each topic and group discussion every young girl contemplated and interpreted her own thoughts, feelings and discussed the questions raised by the activity in the group.

As a data collection method we used participant observation and videotaping. We videoed both the phases of activity and the creations of the young girls.

According to the feedback we got from The House for Girls both our topic and activity were current. The activity was working-life oriented and met with our partners' needs. According to the feedback we got from the young girls and our own observation supported young girls' self-esteem and strengthened their ability to interact. This method can be adapted to group activity of the young of different ages and also to other customer groups of social services.

Keywords: youth, self-knowledge, interaction, social pedagogic, socio cultural animation, gender sensitivity

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA.....	9
2.1	Nuoruus ikävaiheena ja sen kehitystehtävät.....	10
2.1.1	Nuoren identiteetti.....	12
2.1.2	Identiteetin kehittäminen tyttötyössä.....	13
2.2	Sosiaalipedagoginen lähestymistapa.....	15
2.2.1	Sosiaalipedagogiikan ihmiskäsitys.....	16
2.2.2	Sosiaalipedagoginen työote.....	17
2.3	Sosiodynaaminen ohjaus.....	18
2.3.1	Dialoginen vuorovaikutus.....	19
2.3.2	Yhteisöllisyys.....	20
3	ELÄMÄN AARRERASIA -RYHMÄN TOTEUTTAMINEN.....	21
3.1	Alustava idea.....	21
3.2	Suunnittelu.....	21
3.3	Ryhmän kokoaminen.....	23
3.4	Toimintakerrat.....	23
3.4.1	Ryhmän aloitus, tutustuminen ja ryhmäytyminen.....	24
3.4.2	Minä nyt.....	26
3.4.3	Vahvuudet.....	26
3.4.4	Haasteet.....	27
3.4.5	Tulevaisuuden toiveet ja haaveet.....	28
3.4.6	Haiku tunteen ja tunnelman tulkkina.....	28
3.4.7	Ryhmän päättäminen juhlaan.....	29
3.4.8	Lisätoimintakerrat.....	30
3.5	Osallistuminen yhteisnäyttelyyn Oulun kaupungin kirjastolla.....	30
4	TOIMINNAN ARVIOINTIA.....	32
4.1	Havainnointi ja dokumentointi.....	32
4.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	33
4.3	Ryhmän ohjaaminen.....	34
4.4	Nuoren itsetuntemuksen vahvistuminen.....	36
4.5	Vuorovaikutustaitojen vahvistuminen yhteisöllisessä ryhmässä.....	38

4.6	Oppimistavoitteiden toteutuminen	42
5	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Nuorten on jatkuvasti sopeuduttava yhteiskunnan muutosten tuomiin uusiin oloihin ja samanaikaisesti kyettävä rakentamaan omaa persoonaansa. Muutokset luovat tarpeen myös uusien ohjauksen ja auttamisen muotojen kehittämiseen. Sosiaalipedagogisen viitekehyksen kautta nuorille voidaan luoda jaettujen kokemusten mahdollisuuksia. Sosiaalipedagogiikka auttaa tavoittamaan kasvun ja kasvatuksen ilmiöiden sosiaalista ja kulttuurista luonnetta, mikä luo edellytyksiä uudelle arjen pedagogiikalle. (Filander 2007, 107.)

Filanderin (2007, 104) mukaan nuorilla on entistä vähemmän sosiaalisesti jaettuja valmiita malleja ja traditioita, joiden avulla he voivat määritellä elämänsä, itseään tai suunnata omaa kehitystään ja kasvuun. Perinteiset yhteisölliset sidokset ja yhteisvastuulliset muodot menettävät merkitystään sekä nuorten yksityisessä elämässä että yleisesti työelämässä ja yhteiskunnassa. Yhteiskunnassa nuoren on otettava vastuuta elämästä uudella tavalla. Tämän päivän nuoret ovat median suurkuluttajia. Median antamassa kuvassa korostuvat yhteisöllisyyden sijasta yksilöllisyys, itseriittoisuus ja jatkuva kilpailu. Vaikka nuoret kuuluisivat erilaisiin yhteisöihin, toiminta tapahtuu suurimmaksi osaksi virtuaalisesti, sähköisessä maailmassa.

Toiminnallisen opinnäytetyömme tavoitteena on nuoren itsetuntemuksen kehittäminen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ryhmässä. Kehitimme idean Elämän aarrerasia -ryhmästä, jossa nuoret valmistavat oman Elämänsä aarrerasian tyhjistä kenkälaatikosta. Jokaisella tapaamiskerralla on oma teema, johon liittyy alustus aiheesta, toimintaa ja sen ohjaamista sekä teeman synnyttämää keskustelua ryhmässä. Teeman ja keskustelun avulla nuori pohtii ja tulkitsee omia ajatuksiaan, tunteitaan ja kohtaa toiminnan herättämiä kysymyksiä yhdessä ryhmän ja ohjaajien kanssa.

Oppimistavoitteenamme on suunnitella ja toteuttaa toiminnallinen ryhmä nuorille sekä vahvistaa ryhmänohjaus- ja vuorovaikutustaitojamme. Asiakastyön kehittäminen ja asiakkaan osallistaminen lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan ovat osa sosionomin (AMK) ammattitaitoa (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry, hakupäivä 23.11.2011).

Kävimme esittelemässä toiminnallista opinnäytetyöideamme Oulun Tyttöjen Talolla ohjaaja Anna-Stiina Kolppaselle. Hän kertoi, että Oulun Tyttöjen Talolla on tarve 16–20-vuotiaille nuorille

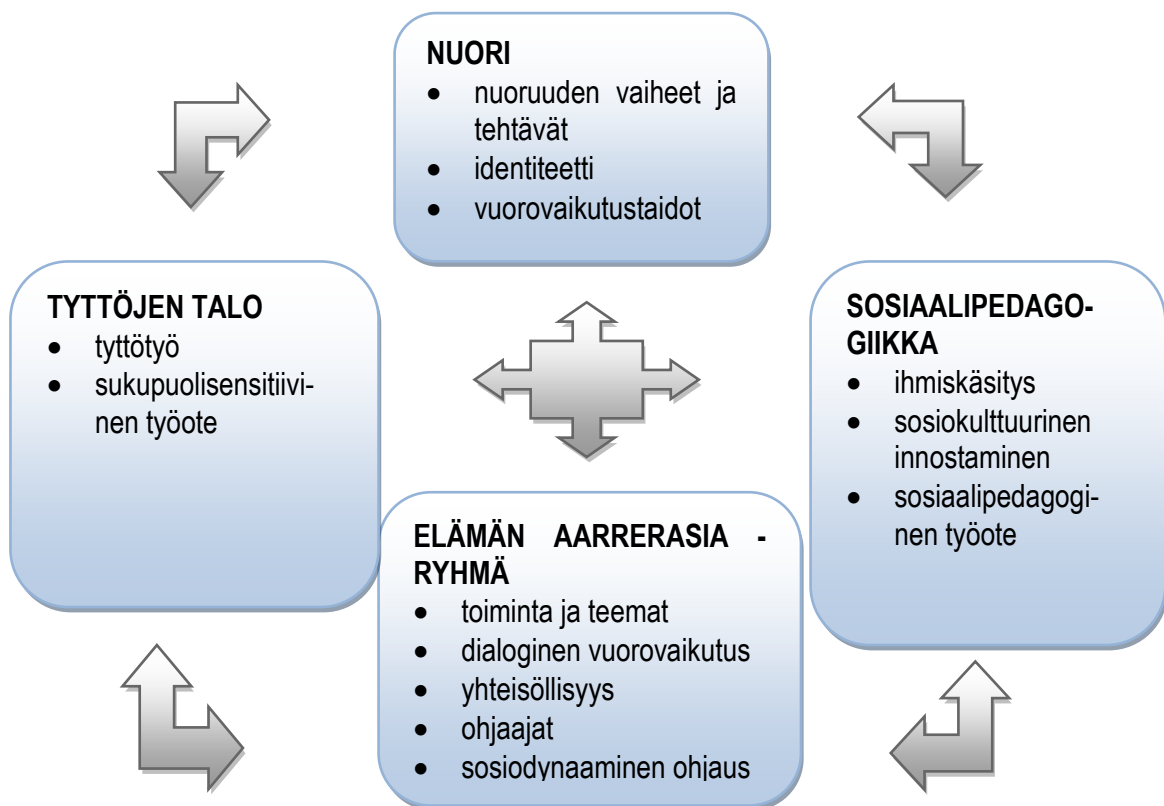
suunnatusta toiminnasta ja idea sopii hyvin heidän konseptiinsa. Yhteistyökumppanimme Oulun Tyttöjen Talo kuuluu Oulun Seudun Settlementti ry:n sosiaali-, perhe- ja nuorisotyöhön. Oulun Tyttöjen Talon toiminta sijoittuu ennaltaehkäisevän ja avohuollon palveluiden välimaastoon. (Oulun Seudun Settlementti ry, hakupäivä 27.9.2011.) Oulun Tyttöjen Talo on tarkoitettu kaikille 12–28-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille sekä alle 21-vuotiaana odottaville äideille tai ensimmäisen lapsensa synnyttäneille äideille (Tyttöjen Talo, Sukupuolisensitiivinen tyttötyö, hakupäivä 10.10.2011). Käytämme jatkossa Oulun Tyttöjen Talosta lyhennystä Tyttöjen Talo.

Paikalliset settlementit tekevät ja kehittävät sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä yhteistyössä Settlementtinuorten liiton kanssa (Eischer 2011, 14). Heli Eischer, Jonna Tuppurainen ja Heta Mulari ovat kirjoittaneet Tyttöjen Talo on kuin avoin koti -tutkimuksen vuonna 2009. Tutkimus on osa Settlementtinuorten liiton Tyttöjen Talo -verkoston kehittämishanketta. Tutkimuksessa on selvitetty, mikä on Tyttöjen Talon yhteiskunnallinen merkitys sekä miten Tyttöjen Talo sosiaalisen nuorisotyön muotona tukee tyttöjen ja nuorten naisten voimavaroja ja kasvua omannäköisikseen naisiksi. (Eischer & Tuppurainen 2011, 10–11.) Viittaamme opinnäytetyömme eri kohdissa tähän tutkimukseen.

2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme tietoperustan. Tietoperusta tukee ryhmän toimintakertojen ja toiminnan eri teemojen suunnittelua ja toteuttamista Tyttöjen Talolla. Sosiaalipedagoginen lähestymistapa, sosiaalipedagoginen työote ja sosiodynaaminen ohjaus yhdessä tyttötyön ja sukupuolisensitiivisen työotteen kanssa muodostavat vahvan pohjan, joka tukee ryhmätoiminnan suunnittelua, toteutusta ja ohjausta. Nuoruus ikävaiheena ja sen kehitystehtävien ymmärtäminen ovat osa Elämän aarrerasia -ryhmän suunnittelua, kokoamista ja ohjausta. Identiteetti, subjektiivisuus, dialogisuus, vuorovaikutus ja yhteisöllisyys ovat sekä Tyttöjen Talon että sosiaalipedagogiikan käsitteitä.

Elämän aarrerasia -ryhmässä jokaisen nuoren identiteettiä ja subjektiivuutta arvostetaan ja tuetaan. Toiminnallisuus ja luovuus ovat sosiokulttuurisen innostamisen ja Tyttöjen Talojen toiminnallisuuden käsitteitä. Elämän aarrerasia -ryhmässä nuorten toiminnallisuus ja luovuus toteutuvat eri toimintakerroilla. Kuvio 1 kuvastaa opinnäytetyömme keskeisten käsitteiden välisiä suhteita.

KUVIO 1. Opinnäytetyön keskeisten käsitteiden väliset suhteet.

Tyttöjen Talot tarjoavat tytöille oman tilan, jossa tytöt voivat tutkiskella omaa naiseuttaan ja löytää elämässä oman juttunsa. Tyttötyössä keskeistä on ihmisen arvokas kohtaaminen, yhteisöllisyys ja usko ihmisen omiin voimavaroihin. Tyttötyössä näkyvät setlementtiliikkeen arvot; yhteisöllisyys, erilaisuuden hyväksyminen, yksilön kunnioittaminen, luottamus nuoren voimavaroihin, kaikkien ihmisten tasa-arvoisuus, paikallisuus ja sitoutuminen heikommassa asemassa olevan ihmisen tilanteen parantamiseen. Tyttötyössä huomioidaan tyttöys ja tyttöjen kasvun erityispiirteet. Tyttöjen Taloilla tytöt voivat olla rauhassa omanlaisiaan, erilaisia tyttöjä ilman stereotyyppisiä sukupuoli-rooleja. Tyttöjen ei tarvitse kilpailla poikien huomiosta eikä peilata viehättävyyttään vastakkaiseen sukupuoleen. (Eischer 2011, 12, 14, 15.)

Tyttöryhmissä tytöt uskaltavat kokeilla, erehtyä, kehittyä ja tuoda esiin parhaat puolensa. Tarvittaessa tytöt saavat rohkaisua ja vahvistusta taitojensa esille tuomisessa, erityisesti asioissa, joita on perinteisesti pidetty pojille luontaisempina. (Punnonen 2008, 532.) Tyttöjen Taloilla tytöt voivat olla vapaita kaupallisen median luomista naiskuvista, joihin liittyy seksikkyys, laihuus ja menestyminen (Eischer 2011, 18). Työntekijät tarjoavat tytöille aikuisen naisen malleja. Jokainen työntekijä edustaa omanlaista naiseutta, persoonallisuutta, olemisen tapaa, omia arvoja ja mielipiteitä, historiaa, senhetkistä elämäntilannetta sekä tulevaisuuden suunnitelmia ja unelmia. Työntekijät ovat myös malleja siitä, miten olla ihminen sekä miten hyväksyä muut että itsensä. (Tuppurainen 2011, 65.)

2.1 Nuoruus ikävaiheena ja sen kehitystehtävät

Raitasen (2008, 187) mukaan *"Nuoruus on monitahoinen ja vaikeasti rajattavissa oleva ajanjakso lapsuuden ja aikuisuuden välissä"*. Voidaksemme ymmärtää paremmin ja laaja-alaisemmin nuoria olemme perehtyneet erilaisiin käsityksiin nuoruuden vaiheista ja kehitystehtävistä. Kronologinen ikä ja psyykkisen kehityksen eri vaiheet voivat kulkea eri vaiheissa.

Aalbergin & Siimeksen (2007, 15) mukaan nuoruudella tarkoitetaan lapsuuden ja aikuisuuden väliin sijoittuvaa psyykkistä kehitysvaihetta. Nyky-yhteiskunnassa nuoruus on aikaistunut ja pidentynyt. Aalberg ja Siimes sijoittavat nuoruuden 12–22-ikävuosien väliin, kun taas nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita (Finlex 2006, hakupäivä 2.7.2012). Nuoruusikään liittyvät fyysiset ja psyykkiset muutokset sekä sukupuolinen ja seksuaalinen kypsyminen. Nuoruusikä on psykologista sopeutumista sisäisiin ja ulkoihin muutoksiin. Nuoruusiän kehitysvaiheet ja niiden eteneminen on yksilöllistä. (Aalberg & Siimes 2007, 15.)

Dunderfelt (2011, 84) jakaa nuoruuden kolmeen eri vaiheeseen. Jokainen vaihe sisältää uusia haasteita ja tehtäviä nuorelle. Nuoruusiän **varhaisvaiheessa** (12–15 vuotta) nuori elää varsinaista biologista murrosikänsä, johon kuuluu protestointi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan. Uudet ystävyys-suhteet ikätovereiden kanssa ovat tärkeitä. Varhaisvaiheessa nuori kohtaa kehollisia, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia ja haasteita. (Dunderfelt 2011, 84–85.) Nuorella tapahtuvat fyysiset muutokset aiheuttavat levottomuutta ja kiihtymystä. Nuori on hämmäntynyt, koska hänen kokemus itsestään vaihtelee nopeasti, eikä hän koe hallitsevansa ruumistaan. Psykologisessa kehityksessään nuori kyseenalaistaa lapsuudessa hyväksymiään arvoja ja asenteita. Nuoren kehitykseen kuuluu vanhemmistaan ja perheestään etääntyminen, vanhempien arvosteleminen ja kodin ulkopuolelta uusien ihmissuhteiden etsiminen koulusta ja vapaa-ajanviettopaikoista. Vertaisryhmän avulla nuorella on mahdollisuus harjoitella ja kokeilla uusia ja erilaisia rooleja, jotka auttavat hänen kehitystään kohti seuraavaa nuoruuden vaihetta. (Helminen 2005, 18; Aalberg & Siimes 2007, 68.)

Nuoruusiän **keskivaiheessa** (15–18 vuotta) nuori kokee samaistumista ja ihastumista. Nuorella on syvällisiä ihmissuhteita. Nuoren minäkokemus selkiintyy ja nuori kokeilee omia rajojaan. (Dunderfelt 2011, 84–85.) Nuoruuden keskivaiheessa erilaiset aktiviteetit ja niihin liittyvät ihmiset ovat merkittäviä nuorelle, koska näiden avulla nuori käsittelee tunteitaan ja mielen sisäisiä jännitteitään. Tässä vaiheessa ystävyys-suhteet ovat edelleen tärkeitä nuoren irrottautuessaan lapsuuden perheestä. Ystävyys-suhteet auttavat nuorta rakentamaan vanhemmista riippumatonta omaa sisäistä maailmaansa. Esikuvat ja idolit kohentavat nuoren omaa itsearvostusta ja itsetuntoa. Nuori rakentaa seksuaalisuuttaan ja vahvistaa itsetuntemustaan seurustelusuhdeten avulla. (Helminen 2005, 18–19; Aalberg & Siimes 2007, 70–71.)

Nuoruusiän **loppuvaihetta** (18–20 vuotta) kuvaa nuoren seestyminen ja oman elämän aloittaminen. Nuori pohdiskelee omaa asemaansa maailmassa. (Dunderfelt 2011, 84–85.) Nuoren maailmankatsomus, arvomaailma, eettiset ja moraaliset valinnat jäsentyvät. Itsensä kehittäminen emotionaalisesti, tiedollisesti ja taidollisesti on nuorelle tärkeää. Nuoren empatiakyky lisääntyy ja hän osaa ottaa toiset huomioon, tekee kompromisseja, antaa periksi tai siirtää omia halujaan. Nuori näkee itsensä osana yhteisöä ja yhteiskuntaa. Hän haluaa olla itsenäinen ja sosiaalinen toimija, joka on löytänyt ammatilliset päämäärät ja kykenee huolehtimaan itsestään ja elämästään luottamalla tulevaisuuteensa. (Helminen 2005, 19; Aalberg & Siimes 2007, 71.)

Nuoren tulee ratkaista ikäkauteen kuuluvat kehitystehtävät, jotta hän voi saavuttaa autonomian eli itsenäisyyden. Näitä kehitystehtäviä ovat irrottautuminen lapsuuden vanhemmista, oman muuttuvan ruumiinkuvan, seksuaalisuuden ja seksuaalisen identiteetin jäsentäminen sekä turvautuminen ikätovereiden apuun nuoruusiän kasvun ja kehityksen aikana. (Aalberg & Siimes 2007, 68.)

2.1.1 Nuoren identiteetti

Nuori etsii omaa itseään kokeilemalla erilaisia rooleja sekä ottamalla mallia vanhemmistaan ja ympäristöstä. Nuoren identiteetti ei synny ilman tuskaa, sillä Eriksonin kehityspsykologisen ajattelun mukaan jonkinasteinen roolihajaannus tai epävarmuus on nuoren kehitykselle välttämätön. Sisäisten voimien kasvu ja yksilöllisyyden tunteen voimistuminen aktivoivat nuorta etsimään omaan itseään. Nuoren yksilöllisyys ei vielä nuoruudessa kehity valmiiksi. (Dunderfelt 2011, 85, 237.)

Minä tarkoittaa laajemmassa merkityksessä psyykeä kokonaisuutena. *Minuus* sisältää nuorelle itselleen tärkeiden ajatusten, käsitysten, mielikuvien, tunteiden, halujen ja toiveiden kokonaisuuden. Nuorelle *minäihanne* merkitsee mielikuvaa siitä, minkälainen hän haluaisi ja tahtoisi olla. Nuoruusiän pääsaavutus on eheä identiteetti ja minuus. Vahvistaakseen minuuttaan ja ylläpitääkseen identiteettiään nuori tarvitsee keskusteluja ja rakentavaa palautetta. Onnistuneet kokemukset nuoruusiässä luovat pohjaa sille, että nuori uskaltaa lähteä tavoittelemaan aikuisuutta. (Helminen 2005, 20.)

Minäkuva on ihmisen käsitys itsestään. Minäkuva ilmenee ihmisen tavassa kuvata persoonaansa, osaamistaan, kykyjään, tavoitteitaan, odotuksiaan ja ihanteitaan. Minäkuva muodostaa ihmisen päätösten ja elämän ratkaisujen kivijalan. Miettiessään esimerkiksi ammatinvalintaansa tai elämänarvojaan ihminen tekee ratkaisuja sen pohjalta, mikä hänen mielestään sopii hänelle. Ihmisen minäkuvan muodostuminen on pitkä kehitystapahtuma, joka alkaa lapsuudessa jatkuen aina aikuisuuteen. (Keltikangas-Järvinen 2010, 137.)

Nuorella on valmiuksia kohdata ja käsitellä lapsuusajan häiriöitä ja ongelmia kehittyneemmällä tavalla ja henkisesti valmiimpana. Nuoruutta on kutsuttu persoonallisuuden rakentumisen tai yksilöitymisen toiseksi mahdollisuudeksi. Nuoruuden tapahtumat muuttavat nuoren persoonallisuutta ratkaisevalla tavalla. Persoonallisuuden kehittymiseen vaikuttavat aikaisemmat kehitysvaiheet, jokaisen nuoren synnynnäinen kasvun ja kehityksen voima, pyrkimys aikuistua sekä nuoren ja

ympäristön vuorovaikutus. (Aalberg & Siimes 2007, 67.) Jyrkämän (2009, 119–120) mukaan ihmisen *persoonallisuus* kehittyy koko elämänkaaren ajan ja sitä ohjaavat perimä, ympäristö, elämäntilanne ja elämäkokemukset, kun taas ihmisen *perusluonne* säilyy ja sen vahvat piirteet voivat jopa vahvistua iän myötä.

Nuoren varttuessa minän puolustusmekanismit kehittyvät ja vakiintuvat. Nuori kykenee myös emotionaaliseen läheisyyteen ja toisen yksilön yksityisyyden kunnioittamiseen aiempaa vahvemmin. Aikuisuus on nuorelle tuntematon tila ja ihmetyksen aihe. Aikuisuuteen nuori on tutustunut ympärillään olevien aikuisten kautta. Löytääkseen paikkansa yhteisössä ja yhteiskunnassa nuori mietiskelee, keskustelee ja kokeilee asioita. Joskus nuori voi joutua vaikeuksiin ja kohdata kriisejä, joiden avulla nuori valmistautuu aikuiselämän rooleihin. Aikuiseksi kasvamiseen liittyy yhteiskunnallisen vastuun ottaminen ja vastaaminen ympäristön asettamiin vaatimuksiin. (Helminen 2005, 20.)

Itsetuntemuksen peruslähtökohta on, että jokainen ihminen kokee maailman oman itsensä kautta. Kaikki, mitä näemme ja kuulemme, kosketamme ja aistimme, käy oman minuutemme suodattimen läpi. (Dunderfelt 2006, 21.) Itsetuntemus on itseään koskevien tietojen käsittelyä, jossa ihminen tuntee kykynsä, rajansa ja mahdollisuutensa. Aiemmat tapahtumat vaikuttavat nykyhetken kokemuksiin. Samalla nykyiset kokemukset vaikuttavat aiempien tapahtumien uudelleentulkintaan. Ihmisen itsetuntemus perustuu oman käyttäytymisen ja tekojen käsittämiseen. Ajattelemalla ihminen jäsentää itseään, kokemuksiaan ja todellisuutta. Tässä prosessissa ihminen kehittyy ja uudistuu. (Raatikainen 1990, 83–84.)

2.1.2 Identiteetin kehittäminen tyttötyössä

Perinteisesti tytöt ovat olleet äitinsä apuna arjen kotiöissä. Kansakoulujen tytöt olivat ahkeria pyhäkouluissa kävijöitä. Koulujen ja järjestöjen tarjoaman kotitalousopetuksen avulla yhdistettiin naisen eri toiminta-alueet kodissa, ammatissa ja yhteiskunnassa. Perinteinen tyttötyömalli murtui 1970-luvulla tasa-arvokeskustelun yleistyessä. 1990-luvulla alettiin kehittää käytännön tyttötyötä. Tyttöjen Talon toimintaverkosto on laajentunut 2000-luvun alussa. (Honkasalo 2011, 70–71.)

Tuppurainen (2011, 47, 51, 91) kuvaa tutkimuksessa Tyttöjen Taloja paikoiksi, joissa nuorten identiteettikysymyksille annetaan tilaa eikä nuorten kriisejä ja niihin liittyviä tunteita vähätellä eikä kyseenalaisteta. Tyttöjen Talolla tehtävässä tyttötyössä tuetaan nuoria selkiyttämään identiteettiä.

Tyttöjä rohkaistaan näkemään erilaisia vaihtoehtoja, tiedostamaan ja etsimään omaa minuuttaan ja paikkaansa maailmassa. Tyttötyön tavoitteena on voimaannuttaa tytöt muodostamaan arvostava ja hyväksyvä minäkäsitys. Toimintamallien taustalla on ajatus, että ratkaisut nuoren elämään sekä voimavarat löytyvät nuoresta itsestään. Nuori tarvitsee kuitenkin aikuisten tukea ja eheyttävää yhteisöä avukseen.

Siitonen (1999, 93, 132) määrittelee voimaantumisen olevan ihmisen henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, joka lähtee ihmisestä itsestään ja hänen voimavaroistaan. Voimaa ei voi antaa toiselle ihmiselle. Voimaantumisessa toimintaympäristön oloilla on merkitystä. Tuntiessaan olevansa kunnioitettu ihminen kokee vapaudentunnetta, turvallisuutta ja itsensä hyväksymistä. Tietyissä ympäristössä voimaantuminen on mahdollisempaa kuin toisessa ympäristössä.

Tyttöjen talo on kuin avoin koti -tutkimuksessa tuodaan esiin Charles Cooleyn alulle panemat käsitteet peili ja peilaus *kuvaamaan prosessia, jossa ihmisen minä kehittyy heijastaessaan muiden arvioita*. Ihmisen minäkäsitys rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Oman identiteetin rakentaminen toisten välittämistä peilikuvista jatkuu koko elämän. Tyttöjen Talojen työntekijät puhuvat *peilaamisesta, jossa työntekijä palauttaa tytölle takaisin sen, mitä tyttö hänelle viestii*. Vuorovaikutussuhteessa tytöt saavat aikuisesta työntekijästä samanaikaisesti sekä naiseuden mallia että mahdollisuuden peilata itseään tähän malliin. (Tuppurainen 2011, 66.)

Sukupuolisensitiivisen työtteen avulla tuetaan tyttöjä löytämään omannäköinen naiseutensa moninaisten mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Sukupuolisensitiivisessä työtteenä tähdennehtään, ettei ole olemassa yhtä oikeaa mallia naiseuteen. Työtteen avulla paneudutaan naiseksi kasvamisen erityisyyteen, kipukohtiin ja tyttöjen kokonaisvaltaiseen tukemiseen identiteetin rakentamisessa. Omaan sukupuoleen identifioituminen eli samastuminen vahvistaa nuoren itsetuntoa ja kasvua. Tämä puolestaan auttaa arvostamaan myös toista sukupuolta. (Eischer 2011, 15.) Tyttöjen Talojen työntekijät ottavat rohkeasti puheeksi naisille erityisiä asioita, joista tavallisimmin vaietaan (Tuppurainen 2011, 89). Tiedollisesti sukupuolisensitiivinen työote perustuu naistutkimukseen, jossa on tuotu esiin sukupuolen merkitys kaikessa ihmisten kanssakäymisessä ja heidän elämänvalinnoissaan. Tyttöjen Talolla tämä ilmenee pyrkimyksenä tehdä tyttö näkyväksi itselleen ja muille. Tyttöjä autetaan löytämään oma äänensä ja paikkansa tytölle tärkeissä yhteisöissä. Työntekijät tekevät myös naistietoista tyttötyötä, joka on osa sukupuolisensitiivisyyttä. Tyttöjen on hyvä ymmärtää ja tiedostaa, että naiseksi kasvamiseen vaikuttaa myös historiallinen ulottuvuus. Naistietoisuuden avulla tuodaan esiin aikaansa sidottuja naisen malleja ja myyttejä.

Siinä pohditaan myös niiden suhdetta naisena olemisen kipukohtiin. Tämän johdosta saadaan syvällisempi ymmärrys yhteiskunnallisten arvostusten ja odotusten vaikutuksista tytön ja naisen omaan kokemusmaailmaan ja naisena olemisen tapoihin. (Eischer 2011, 16.)

Sukupuolisensitiivisen työtteen toteuttaminen vaatii työntekijältä yksilöiden välisten erojen havainnoimista, emotionaalista ja älyllistä tasapainoilua, suurta tilanneherkkyyttä, kriittisyyttä ja itse-reflektiota. Työntekijän tulee tiedostaa oma ajattelunsa ja sukupuolirooleihin liittyvät käsityksensä. Työntekijän tulee myös kriittisesti tarkastella omaa toimintaansa ohjaavia stereotyyppioita. Lisäksi työntekijältä edellytetään paneutumista naiseksi kasvamisen ongelmallisuuteen ja naistutkimuksen esiin nostamiin teemoihin. (Eischer 2011, 16–17.)

2.2 Sosiaalipedagoginen lähestymistapa

Sosiaalipedagogiikassa jokainen yksilö ymmärretään tiedostavaksi subjektiksi eli toimijaksi. Yksilöllä on oikeus olla tietoinen itsestään, ympäristöstään, menneisyydestään ja myös tulevaisuudestaan. (Väisänen 1999, 14.) Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on tukea ihmisen subjektiutta, itseapuun auttamista ja arjessa selviytymistä. Sosiaalipedagogiikassa olennaista on myös ihmisen yhteiskunnallinen subjektiuus ja identiteetti. Niiden kehittyminen lisää ihmisen oman elämän mielekkyyttä ja hallintaa sekä saa hänet ottamaan vastuuta itsestään, yhteisöstään ja yhteiskunnasta. (Mönkkönen 1999, 22.) Sosiaalipedagogiikassa pyritään pohtimaan, mikä ihminen on yhteiskunnassa ja miten on mahdollista päästä hyvään, inhimilliseen, oikeudenmukaiseen ja solidaariseen elämään. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas persoona, joka kasvaa täyteytensä vasta yhteisössä yhteydessä toisiin persooniin. (Kurki & Nivala 2006, 13.) Sosiaalipedagoginen nuorisokasvatus tukee nuoren uskallusta kokea ja oppia kokemuksistaan. Nuori oppii tekemään valintoja ja sitoutuu niihin. Tavoitteena on, että nuori arvioi elämäänsä ja yhteiskuntaansa kriittisesti sekä osaa tietoisesti valita elämänsä suunnan. (Kurki 2010, 204.)

Sosiaalipedagogisen työn yksi työmuoto on sosiokulttuurinen innostaminen. Sosiokulttuurisen innostamisen avulla edistetään ihmisen kulttuurista osallistumista ja innostetaan elämänlaatua parantavaan toimintaan. (Hämäläinen 2006, 72.) Sosiokulttuurinen innostaminen sopii erityisen hyvin nuorten kasvun tukemiseen. Kasvatus on aitoa toimintaa, praksista, joka sisältää toiminnan ja sen reflektion tavoitteena on maailman tekeminen paremmaksi. Dialogin merkitystä painotetaan sekä uskallusta asettua täyteen vuorovaikutukseen toisen ihmisen ja useampien ihmisten kanssa. Kaikki ihmiset kasvavat yhdessä, yhteisen maailmansa välityksellä. Sosiokulttuurinen innostami-

nen on nuorten herkeistämistä ja johdattamista yhteen, osallistumista sekä inhimillisen ja solidaarisen yhteiskunnan rakentamista yhdessä. (Kurki 2010, 204, 214.)

Opinnäytetyössä hyödynnämme sosiokulttuurista innostamista, jossa yhdistyvät eri tavoin kulttuurinen, sosiaalinen ja kasvatuksellinen ulottuvuus. Nuorten kanssa toimittaessa voidaan pyrkiä luovuuden ja monipuolisen ilmaisuuden kehittämiseen (kulttuurinen ulottuvuus), keskitytään ryhmään, jossa nuorten osallistuminen ja sen kautta integroituminen lähiyhteisöön vahvistuvat (sosiaalinen ulottuvuus) sekä kasvatuksellisen toiminnan avulla edistetään nuoren persoonallista kehittymistä ja oman elämän hallintaa (kasvatuksellinen ulottuvuus). (Niemi 2001, 60–61.)

2.2.1 Sosiaalipedagogiikan ihmiskäsitys

Sosiaalipedagogisessa ihmiskäsityksessä ihmistä voidaan tarkastella ensisijaisesti biologisena, psyyko-fyysisenä, rationaalisena, kulttuurisena, esteettisenä, eettisenä tai uskonnollisena olentona. Ihmiskäsitystä tai hyvän elämän käsitystä ei voida tarkasti määritellä, koska historiallisesti ajatteluperinteessä on erilaisia painotuksia. Ajattelussa pyritään kuitenkin tietyllä tavalla yhdistämään kaksi länsimaisen ajattelun perinnettä, jotka pelkistyvät aristotelismiin ja individualismiin. Ihminen ja hyvä elämä ymmärretään yhteisöllisesti, mutta samanaikaisesti painotetaan yksilön autonomian merkitystä. (Launonen & Puolimatka 1999, 45, 48.)

Sosiaalipedagogisen ihmiskäsityksen rinnalla toimintaamme ohjaa Lauri Rauhalan esittämä *holistinen ihmiskäsitys*, jossa ihmisen olemisen perusmuodot esitetään vastaten filosofiseen kysymykseen, miten ihminen on olemassa (Rauhala 2005, 31).

Rauhala esittää ihmisen olemassaoloa seuraavien perusmuotojen kautta:

Tajunnallisuus (psyykkis-henkinen olemassaolo), jossa tapahtuu myös koetun uudelleen jäsenytymistä, unohdusta sekä uudelleen muistiin palautumista ja tiedostamista. Rauhalan mukaan tajunta on elämyksellisten kokemusten kokonaisuus, sisältäen erilaisia laadullisia kokemussisältöjä, kuten tunnetta, uskoa, intuitiota, tietoa ja tahtomuksia. (Rauhala 2005, 34, 37; Rauhala 2010, 28–29.)

Kehollisuus on konkreettista olemassaoloa, jossa ihminen koostuu soluista, elimistä, kudoksista ja elintoiminnoista (Rauhala 2005, 38–39). Länsimaisen ajatteluperinteen mukaan keho on nähty vain fyysisten suoritus- ja elintoimintojen välineenä. Kehollisuus tulisi nähdä tajunnallisuuden

yhteistyökumppanina, jolloin nuoren persoonan henkinen panos muuttuu taidoksi, joka toimii kehollisuudessa ja sen avulla. (Rauhala 2010, 36–38.) Dunderfeltin (2006, 67) mukaan kehollinen tuntemus on sekoitus nykyhetkeä, menneisyyttä ja jopa tulevaisuutta. Aistit ja keho voivat rekisteröidä ympäristöstä jotain, jota yksilö ei vielä tietoisesti huomaa. Vasta myöhemmin yksilö voi tiedostaa ja tulkita tiedostamattomat tuntemuksensa.

Situationaalisuus tarkoittaa ihmisen olemassaoloa suhteessa todellisuuteen (Rauhala 2005, 45). "*Situationaalisuus on tila, jossa ihmisen kokonaisuus kehkeytyy kehollisuuden ja tajunnallisuuden suhteutuksessa vastavuoroisesti siihen*" (Rauhala 2010, 41).

2.2.2 Sosiaalipedagoginen työote

Noudatamme ryhmän ohjauksessa sosiaalipedagogista työotetta, jonka keskeisiä piirteitä ovat muun muassa tarpeiden tunnistaminen, sosiaalisen integraation ajatus, subjektius ja itseapuun auttaminen. Sosiaalipedagogisen työotteen avulla tuetaan yksilöä oivaltamaan, että hän on itse vastuussa elämästään ja omalla tekemisellään hän voi ohjata elämänsä suuntaa. Tällöin yksilö on oman elämänsä asiantuntija ja subjekti. (Nurro 1999, 32.) Sosiaalipedagogisessa työssä on tärkeää kohdata ihminen dialogisesti. Näin ihmisten välille syntyy Minä–Sinä-suhde. Suhteella on erityinen kasvatuksellinen, subjektiutta ja ihmisen itsetietoisuutta vahvistava merkitys. Yksilön itsetuntemus ja vahva sosiaalinen identiteetti ovat yhteiskunnallisen osallistumisen ja osallisuuden perusasioita, jotka kehittyvät yhteiskunnallisen osallistumisen ja yhteisöihin kuulumisen kautta. Sosiaalipedagogisessa työssä on tärkeää myös tukea me-identiteetin kehittymistä. (Hämäläinen 2006, 68–69.)

Sosiaalipedagogisessa työssä ihmistä autetaan rakentamaan identiteettiään työstämällä elämänsä historiaansa, analysoimalla elämäntilannettaan ja hahmottamalla tulevaisuuttaan. Tämä vaatii työntekijältä taitoa ja ymmärrystä sekä erilaisia työmuotoja. Sosiaalipedagogisessa työssä korostuvat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämyksellisyys. Luova toiminta auttaa ihmistä jäsentämään ja syventämään itsetuntemustaan, pohtimaan arvo- ja merkityskysymyksiä, löytämään uutta sisältöä elämäänsä ja vahvistamaan itsetuntoa. Luovuuden avulla ihmisen on myös helpompi työstää ja ratkaista elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia, kehittää itseään ja luoda omaa maailmankuvaa ja elämäntulkintaa. Keskeistä sosiaalipedagogisessa työotteessa on toisen ihmisen kohtaaminen keskustelussa, toiminnassa ja yhteisössä. *Ihmisen subjektiivisuuden eli toimijuuden vahvistaminen ta-*

pahtuu aina siten, että toinen ihminen kohdataan ja häntä kohdellaan subjektina. (Hämäläinen 2006, 67, 69.)

2.3 Sosiodynaaminen ohjaus

Ohjaajina tarkoituksenamme on sitouttaa nuoret ryhmään, saada heidät osallistumaan vuorovai-
kutteiseen keskusteluun eri toimintakerroilla ja tukea nuoren osallisuuden toteutumista ryhmässä.
Toiminnan ohjaamiseen vaikuttavat persoonallisuksiemme lisäksi sosiaalialan ammattilaisen
eettiset ohjeet. Nuorten yksilöllisyyden kunnioittaminen luottamuksellisessa ilmapiirissä luo tasa-
vertaisuuteen perustuvan yhteistyösuhteen ohjaajan ja nuorten välille. Arvostamme nuorten omaa
asiantuntijuutta heidän omista kokemuksistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan. Ohjauksessa hyö-
dynnämme sosiodynaamista ohjausta.

Peavyn (2006, 25–26) mukaan sosiodynaamisen ohjauksen tarkoituksena on auttaa ihmisiä tun-
nistamaan saavutuksiaan, omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan. *Sosiodynaamisessa ohjauk-
sessa yksilöitä autetaan elämässä eteenpäin omia voimavaroja ja vahvuuksia kehittäen.* Ihminen
nähdään sosiaalisena toimijana, jonka minuus rakentuu sosiaalisesti kielen avulla. Ohjauspro-
sessissa ihmistä autetaan uudistamaan minäkuvaansa ja näkemään itsensä kykenevänä ja luo-
vana persoonana, jolla on voimavaroja.

Sosiodynaamisessa ryhmäohjauksessa tarjotaan häiriötön kokoontumistila ja riittävä työrauha,
käytetään toimintaan perustuvia oppimismenetelmiä ja tarjotaan ryhmäläisille rohkaisua ja raken-
tavaa tukea. Ohjaajan velvollisuuksia ovat muun muassa alustaa toimintakerran teema, käydä tu-
kea antavaa ja asiaan johdattelevaa keskustelua, huolehtia asiakkaiden kannalta emotionaalisesti
turvallisista työskentelytavoista, ymmärtää osallistujien tarpeiden ja kykyjen vaihtelevuus, antaa
mallia dialogisesta viestinnästä ja tehtävien avulla kehittää ryhmäläisten kykyjä, minäkuvaa ja
vahvistaa itsearvostusta. Dialogin pohjana voidaan käyttää toimintaa, tekstejä, esineitä tai kuvia.
Sosiodynaamisesta näkökulmasta katsottuna oppiminen tapahtuu ihmisten välisen vuorovaiku-
tuksen ja viestinnän kautta, jolloin oppiminen on sosiaalisten suhteiden välittämää. Konstruktivis-
tinen oppiminen perustuu osallistujien aktiiviseen osallistumiseen ja toimintaan ryhmässä. Osallis-
tijat käsittelevät uudelleen olemassa olevaa tietoaan ja kokemuksiaan, valikoiden soveltavat niitä
uuteen tilanteeseen sekä yhdistävät uutta tietoa aiempaan tietoon. (Peavy 2006, 109–112.)

Peavy (2006, 82–83) kirjoittaa dialogisesta kuuntelemisesta ohjausmenetelmänä. Yksi keskeinen piirre dialogisessa kuuntelussa on, että kuuntelija kuuntelee ja samanaikaisesti pyrkii huolehtimaan siitä, etteivät hänen omat tulkintansa, reaktiot ja aiemmat tiedot asiasta, estä häntä kuulemasta toisen asiaa tai muuta sanoman merkitystä. Dialoginen kuuntelu edellyttää vapautta häiriötekijöistä, keskustelijoiden välistä luottamusta, kunnioitusta ja tuen antamista sekä valmiutta näkökulmien muutokseen. Ohjaajan tulee aina pyrkiä antamaan mallia dialogisesta kuuntelemisesta ja rohkaista toista osapuolta dialogiin.

2.3.1 Dialoginen vuorovaikutus

Dialogissa jokaisen osallistujan näkökannat ja tiedot ovat arvokkaita, vaikka ne olisivatkin keskenään ristiriitaisia. Dialogisessa vuorovaikutuksessa ollaan aluksi valmiita kuuntelemaan ilman arvioivaa otetta ja vastaväitteitä. Ratkaisu ei löydy hetkessä, joten dialogi vaatii osallistujien kärsivällisyyttä ja oman näkökannan avointa esittämistä. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 66.) Tavoitteena on ymmärtää, mitä muut ajattelevat asiasta. Voidaankin todeta osallistujien oppivan vastavuoroisesti toisiltaan, ja kaikki osallistujat rakentavat todellisuutta yhdessä. (Reijonen 2005, 74.)

Ryhmätilanteissa ohjaajan merkitys dialogisen vuorovaikutuksen ohjaajana korostuu. Hänen tulee auttaa ja tukea ryhmäläisiä kertomaan ja jakamaan omia tuntojaan ja kokemuksiaan. Ohjaaja kannustaa ryhmäläisiä hyödyntämään toistensa kokemuksia ja opastaa heitä tavoittelemaan uusia näkökulmia mieltä askarruttaviin asioihin. Tavoitteena on tukea ryhmäläisiä päästämään irti vanhoista totutuista ajatuskuluista, jotka vaivaavat heitä. (Alhanen, Kansanaho, Ahtiainen, Kangas, Soini ja Soininen 2011, 64–65.) Venkulan (2003, 22) mukaan tekemällä toisin kuin aikaisemmin ja toistamalla uutta tapaa, voidaan käynnistää persoonan muutos haluttuun, positiivisempaan ja samalla voimaantumiseen suuntaan. Tapojen muutos on aina aktiivista toimintaa.

Vuorovaikutus koostuu osallistujien sanallisesta (verbaalinen) ja sanattomasta (nonverbaalinen) vastavuoroisesta viestinnästä. Toiminnallisessa ryhmässä osallistujat saavat vaihtaa ja jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan yhdessä tekemällä ja olemalla. Vuorovaikutuksen myönteinen kehittyminen luo ryhmässä yhteisyyden tunnetta ja vahvistaa sosiaalisesti. (Jauhiainen & Eskola 1994, 69–70.) Vuorovaikutuksessa osallistuja kokee itsensä hyväksytyksi, arvostetuksi ja onnistuneeksi. Tämä lisää yksilön minäkuvan ja minä–ihanteen välistä vastaavuutta ja vahvistaa hänen itseluottamusta. Yksilön itseluottamuksen kohentuminen heijastuu takaisin vuorovaikutuksessa muiden kans-

sa. (Ojala & Uutela 1993, 27.) Ihmisten välisestä vuorovaikutuksen laadusta riippuu, millaista oppimista ja persoonallisuuden kehitystä ihmisessä tapahtuu (Hämäläinen 2006, 69).

Tyttöjen Talojen työntekijät tuovat vuorovaikutukseen oman aikuisuutensa, oman tapansa olla nainen, omat arvonsa ja ajatuksensa sekä hyväksymisensä ja ammatillisuutensa. Voidaan sanoa, että työntekijät tulevat vuorovaikutustilanteeseen ammatillisesta näkökulmasta ja tytöt oman tarpeensa kautta. Tyttöjen Talojen työntekijät pitävät tärkeänä, että tytöille annetaan tilaa ja tytön kohtaaminen toteutuu hänen tasollaan sekä tavoittaa hänen kommunikointikielensä. Työntekijöiden tavoitteena on rakentaa luonnollinen vuorovaikutustilanne tyttöjen kanssa ja tukea tyttöjen keskinäisiä kohtaamisia. Työntekijöillä tulee olla rohkeutta asettaa tarvittaessa rajoja ja kykyä puuttua rakentavasti ongelmatilanteisiin. (Tuppurainen 2011, 61–62.)

2.3.2 Yhteisöllisyys

Sosiaalipedagogisessa ajattelussa yhteisöihin kuulumisella on keskeinen merkitys ihmisen persoonallisuuden kehitykselle ja identiteetin muodostumiselle (Hämäläinen 2006, 63). Yksilön ja yhteisöllisyyden välillä tulee vallita vastavuoroisuuden periaate (Rauhala 2010, 84). Nuori kuuluu moneen erilaiseen ryhmään, yhteisöön ja hänen tarttumapintansa niihin vaihtelee yksilökohtaisesti. Nuorelle on tärkeää kuulua ryhmään sekä saada positiivista tukea ja kannustusta. Nuorten yhteisössä tavoitteena on saada yhteisön jäsenten huomio kiinnittymään sellaiseen toimintaan, jonka he kokevat oman elämänsä kannalta arvokkaaksi ja merkitykselliseksi. (Kurki 2011, 60,63.)

Tyttöjen Talojen yhteisöllisyydessä mahdollistuu myös nuorten ainutlaatuisuuden ja erilaisuuden toteutuminen. Tällainen yhteisöllisyys on perusta keskinäiselle luottamukselle ja kasvamiselle. (Tuppurainen 2011, 63.) Settlementiliikkeen ajatus on, että ihmisen syvin olemus voi toteutua ainoastaan liittymällä toisiin ihmisiin. Ihmisellä on oikeus kasvaa itsensä mittaiseksi ja yhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi. (Eischer 2011, 12.) Tyttöjen Talo on kuin avoin koti -tutkimuksessa tuodaan esiin, että Tyttöjen Taloilta yhteisöllisyys toteutuu monenlaisessa toiminnassa, jossa yhdessä suunnittelemalla, toteuttamalla ja juhlistamalla luodaan vahvaa yhteisöllisyyttä sekä annetaan kokemus itsen ja toisen kunnioittamisesta. Tyttöjen Talojen kodinomaisuus ja värikyys sekä työntekijöiden välitön suhtautuminen luovat yhteisön, johon nuoren on helppo liittyä. (Eischer 2011, 24.) Warrenin (2011, 100–101) mukaan työ lasten ja nuorten parissa edellyttää toiminnan järjestäjiltä taitoa luoda hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri, jossa nuoren ääni tulee oikeasti kuuluksi ja hänen näkökantansa huomioidaan aidosti.

3 ELÄMÄN AARRERASIA -RYHMÄN TOTEUTTAMINEN

3.1 Alustava idea

Opinnäytetyön idea ja kohderyhmä selkiytyivät tutkimussuunnitelmaa tehdessämme. Idea Elämän aarrerasiasta syntyi miettiessämme, minkälaisen toiminnan avulla asiakkaiden olisi helpompi puhua itsestään ja elämäänsä liittyvistä asioista. Pohdimme, että asiakkaan voisi olla helpompi puhua asioista esineiden avulla. Tällöin esine voisi kuvastaa asiakkaan ongelmaa tai elämäntilannetta. Tästä syntyi idea Elämän aarrerasia -ryhmästä, jossa jokainen osallistuja tekee oman Elämänsä aarrerasian tyhjästä laatikosta ja sen sisältö eli esineet tehdään eri teemojen kautta. Teemojen ja toiminnan avulla osallistuja voi pysähtyä miettimään omaa elämäänsä ja jakaa sitä muiden osallistujien kanssa.

Ideaa voisi verrata KerToi-menetelmään, joka on kehitetty opettajien työtä tukevaksi lähestymistavaksi *Kerronta opettajien työssä jaksamisen ja uusiutumisen tukena* -tutkimus- ja kehityshankkeessa. KerToi-menetelmässä ryhmässä osallistujat jakavat kokemuksiaan kertomalla tai kuvaamalla niitä toiminnan avulla. Ryhmäläisten elämäkertomukset voivat rakentua puheenvuoroista vuorovaikutuksen tuloksena, tai ne voivat olla myös eri osanottajien pitempiä tarinoita, joihin muut vastaavat omilla kertomuksillaan. Keskeistä KerToi-menetelmässä on kertominen, jota pyritään tuottamaan erilaisella toiminnalla. Toiminnan kautta asioista voidaan kertoa toisin kuin sanallisesti. Yhteisen keskustelun ansiosta osallistujat voivat rakentaa oman elämänsä kertomuksia ja löytää uusia näkökulmia, jotka auttavat valintojen teossa. Olennaista KerToi-menetelmässä on, että ihmistä pidetään oman elämänsä parhaana asiantuntijana, ryhmäläisten toimintaa vertaistukena ja ryhmän ohjaajaa kanssakulkijana. (Estola, Kaunisto, Keski-Filppula, Syrjälä & Uitto 2007, 13, 36–37.)

3.2 Suunnittelu

Alustavan idean pohjalta mietimme opinnäytetyön tietoperustaa, kohderyhmää, toimintaa ja sen teemoja sekä sopivaa yhteistyökumppania. Kohderyhmäksi valitsimme nuoret ja yhteistyökumppaniksi saimme Tyttöjen Talon. Keväällä 2011 kävimme keskustelemassa Tyttöjen Talon ohjaajan kanssa ryhmän koosta, toiminnasta ja siitä, mitä hyötyä nuorelle on ryhmätoiminnasta. Ohjaaja kertoi, millaisia asioita on hyvä ottaa huomioon toiminnassa ja ryhmän suunnittelussa. Esitelimme hänelle alustavasti toiminnan teemoja, kohderyhmää ja osallistujien ikäjakaumaa.

Toiminnan suunnittelussa olemme ottaneet huomioon Tyttöjen Talon henkilöstön toiveet ja neuvot. Teemoissa olemme miettineet, mitkä asiat ovat tärkeitä ja tukevat nuoren itsetuntemusta ja sen vahvistamista. Olemme miettineet, millaisia asioita nuoret mahdollisesti pohtivat ja miten aiheet tukevat yhteisöllisyyden vahvistumista ryhmässä. Valitsemamme teemat ovat: Minä nyt, Vahvuudet, Haasteet, Tulevaisuuden toiveet tai haaveet sekä Haiku tunteen ja tunnelman tulkkinä. Teemojen kautta nuorella on mahdollisuus pysähtyä miettimään tämänhetkistä itseään, omia vahvuuksiaan, elämänsä haasteita ja tulevaisuutensa toiveita tai haaveita. Haikujen kautta toteutuu yhteistyön tekeminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen muiden ryhmäläisten kanssa. Näiden toimintakertojen lisäksi ovat aloitus- ja päättämiskerrat. Kaikkiaan toimintakertoja on seitsemän kertaa.

Setlementtinuorten liitto ry:n Tyttötyö-kansiosta (2001, 61) löytyy tukea valitsemillemme ryhmätoiminnan teemoille, joiden avulla nuori saa vahvistusta identiteetilleen, löytää vahvuutensa ja tiedostaa elämänsä haasteita, osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä kasvaa ryhmän jäsenenä. Kahden ohjaajan toimintatapa kuuluu Tyttöjen Talojen toimintatapaan (Tyttötyökansio 2001, 65).

Tutkimuksen perusteella Tyttöjen Talojen toiminnallisuus on esimerkiksi yhdessä istuskelua, maalaamista, rupattelua ja runojen kirjoittamista. Tyttöjen Taloilla toteutuvan toiminnan tavoitteena on avata tietä tytön identiteettikysymyksille. Toiminnan kautta tyttö saa kosketusta omaan simpäänsä ja hänen sisäinen maailmansa elävöityy siten, että tyttö on itselleen ja myös muille läsnä. Toiminnallisten menetelmien avulla tuetaan tyttöjä, herätellään kysymyksiä ja kokemuksia itsestä, tuetaan itsetuntoa sekä saadaan aikaan vuoropuhelua yhteisöllisten ja yksilöllisten kokemusten kesken. Toiminnalliset menetelmät auttavat tyttöä liittymään toisiin sekä löytämään itsensä ja muiden välille hyvältä tuntuvia rajoja. Yksi tavoite on myös tyttöjen osallistaminen toimintaan. Yhdessä tekemällä työllä on myös helpompi avautua työntekijälle vaikeistakin tapahtumista tai asioistaan elämässään. (Tuppurainen 2011, 75–76.)

Teimme syksyllä 2011 tutkimussuunnitelman ja tutkimusluvan saimme joulukuussa 2011. Tammikuussa 2012 markkinoimme tulevaa toimintaa Tyttöjen Talolla nuorille saadaksemme sitovia ilmoittautumisia ryhmään. Tammikuun lopulla aloitimme toimintakerrat, ja viimeinen toimintakerta oli maaliskuussa 2012. Loppuraportin kirjoittamisen aloitimme keväällä 2012. Opinnäytetyön ajanalomakkeessa (liite 1) näkyy tarkemmin opinnäytetyön toteutusaikataulu.

3.3 Ryhmän kokoaminen

Alkuperäinen suunnitelma ryhmän ikäjakaumasta oli 16–20-vuotiaat. Tyttöjen Talon ohjaajan suosituksen mukaisesti toimiva ryhmäkoko oli enimmillään kahdeksan henkilöä. Ryhmä muuttuisi suljetuksi ryhmäksi toiminnan alettua. Tammikuussa 2012 tutustuimme Tyttöjen Talon henkilöstöön ja toimintaan. Esittelimme viitenä eri iltana tulevaa ryhmää ja toimintaa sekä Avoimissa ovisissa että eri-ikäisille suunnatuissa illoissa. Tyttöjen Talon henkilökunta oli ajan tasalla ilmoittautumisten kokonaistilanteesta, koska henkilökunta otti osan ilmoittautumisista vastaan joko Tyttöjen Talon illoissa tai puhelimitse. Vahvistimme nuorelle pääsyn ryhmään jo heti ilmoittautumisvaiheessa. Aina uuden osallistujan ilmoittautuessa laitoimme hänelle vahvistusviestin ryhmään pääsemisestä.

Teimme sekä A3-kokoisia että A4-kokoisia esitteitä (liite 2) Elämän aarrerasia -ryhmästä, suunnitellusta aikataulusta, toimintakertojen määrästä ja toiminnasta. Ryhmästä tiedotettiin myös Tyttöjen Talon yhteisesitteessä (liite 3), jota oli saatavissa paperiversiona Tyttöjen Talolta sekä luettavissa heidän nettisivustollaan. Ryhmästä oli tietoa myös Oulun Seudun Setlementin vapaaehtoistoimintaan erikoistuneen VARES-hankkeen eli Vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen resurssikeskus -hankkeen Facebook -sivustolla. Tyttöjen Talon henkilökunta informoi myös aktiivisesti kohderyhmän ikäisiä tyttöjä.

Elämän aarrerasia -ryhmään ilmoittautui kahdeksan nuorta, joista viisi nuorta osallistui toimintakerroille. Näistä viidestä nuoresta neljä osallistui aktiivisesti toimintaan. Nuoret olivat iältään 17–25-vuotiaita. Sovimme henkilökunnan kanssa tilojen käytöstä sekä tarvikkeista. Toiminnassa käytettävistä materiaaleista osa oli omiamme. Lisäksi Tyttöjen Talon monipuoliset materiaalit olivat vapaasti ryhmän käytettävissä. Henkilökunta suhtautui suunniteltuun toimintaan ja ryhmään hyvin positiivisesti ja kannustavasti.

3.4 Toimintakerrat

Alkuperäisen toimintasuunnitelmamme mukaisesti tapaamisia oli suunniteltu pidettäväksi Tyttöjen Talolla tammikuusta 2012 alkaen yhteensä seitsemän kertaa (1 krt/vk). Toimintakerroille oli omat teema-aiheet: Ryhmän aloitus, Minä nyt, Vahvuudet, Haasteet, Tulevaisuuden toiveet ja haaveet, Haiku tunteiden ja tunnelmien tulkkina ja Ryhmän päättäminen. Tapaamiskerran kesto oli 1,5 tuntia (klo 17–18.30). Kovista pakkasista ja sairastapauksista johtuen jatkoimme kahden kokoontu-

miskerran kestoaikaa kahteen tuntiin, jolloin nuoret saivat halutessaan jäädä työstämään kesken-eräisiä teemojaan valmiiksi. Toimintakertojen teemat on esitelty tarkemmin liitteessä 4.

Kaikki ryhmäläiset, joiden yhteystiedot olivat tiedossa, saivat ennen ensimmäistä tapaamista sähköpostilla ja tekstiviestinä Tervetuloa ryhmään -toivotuksen ja tietoa ensimmäisen kerran aikataulusta. Yhdestä ryhmäläisestä oli tiedossa vain nimi, joten häntä emme yrityksistä huolimatta tavoittaneet. Seuraavilla kerroilla nuoret saivat muistutusviestin muutamaa päivää ennen tapaamista. Nuorilta saadun palautteen mukaan tekstiviestit toimivat yhteydenotossa sähköpostia paremmin. Tekstiviestit huomattiin paremmin ja ne olivat tarvittaessa helposti uudelleen luettavissa puhelimesta. Jokaisen tapaamiskerran alussa joimme kahvia ja teetä sekä vaihdoin kuulumisia nuorten kanssa. Tämän jälkeen oli alustus illan teemasta, jonka jälkeen siirryimme askarteluhuoneeseen toiminnallisen osuuden toteuttamiseen. Tärkeää oli, että nuoret pääsivät työskentelemään mahdollisimman pian alustuksen jälkeen. Toimintakertojen materiaalit olimme jo laittaneet valmiiksi esille.

Elämän aarrerasian pohjana käytimme tyhjiä kenkälaatikoita, joiden sisälle nuoret työstivät väliseinät eri teemojen sisältöjä varten. Laatikon työstämiseen oli käytettävissä runsaasti materiaaleja muun muassa tapetteja, lautasliinoja, sakset, pensseleitä, lakkaa, akryyli-maaleja, liimaa, paljet-teja, nappeja ja helmiä. Rasian sisältö valmistettiin hama- ja puuhelmistä, rautalangasta, kumi-nauhasta ja askartelumassasta. Kirjallisissa töissä oli käytettävissä kirjepaperia, kirjekuoria, lii-maa, paljetteja, tarroja, runoja ja värssyjä. Lisäksi nuoret saivat tuoda toimintakerroille kotoaan materiaaleja rasian työstämiseen sekä esineitä, kuvia ja tekstejä toimintakertojen aiheiden käsit-telyyn. Nuoret saivat tehdä rasioista ja sisällöstä oman mielensä mukaisia, yksilöllisiä töitä. Toi-mintakerroilla saatujen havaintojen ja palautteiden avulla näimme, kuinka teemat toteutuivat käy-tännössä ja millaisia muutoksia tuli tehdä tuleville toimintakerroille asetettujen tavoitteiden saavut-tamiseksi.

3.4.1 Ryhmän aloitus, tutustuminen ja ryhmäytyminen.

Ensimmäisellä toimintakerralla paikalle saapui kolme 18–25-vuotiasta nuorta kovasta pakkasesta huolimatta ja yksi nuori ilmoitti poissaolostaan sairauden takia. Ryhmän aluksi esittelimme it-semme ja opinnäytetyömme tarkoitusta ja tavoitteita, tulevien kertojen toimintaa sekä teemoja. Tässä vaiheessa emme valottaneet teemoja vielä tarkemmin.

Yhteydenpidon varmistamiseksi pyysimme nuorten nimet, puhelinnumerot sekä sähköpostiosoitteet. Jaoin tytöille esitteen (liite 5), jossa oli kerrottu tarkat kokoontumisaikataulut, toimintakerrojen pääteemat sekä yhteystiedot. Lisäksi pyysimme nuoria lukemaan ja täyttämään yksityishenkilön suostumuslomakkeen (liite 6). Yksityishenkilön suostumus tarvittiin, jotta pystyimme käyttämään opinnäytetyönraportissamme heidän tuottamiaan Elämän aarrerasioita ja niiden sisältöä sekä otteita keskusteluista. Nuoret lukivat ja täyttivät suostumuslomakkeen. Kaikki paikalla olleet nuoret antoivat luvan dokumentointiin ja keskustelujen otteiden käyttöön. Kävimme läpi ryhmän säännöt (salassapito- ja vaitiolovelvollisuus). Sovimme myös heti ryhmän alussa, että nuori lähettää meille tekstiviestin, mikäli hän ei pääse jonakin iltana paikalle.

Aloitimme esittelykierroksen kertomalla taustoistamme ja perheistämme nuorille. Esittelykierros jännitti osaa nuorista, joten otimme pienen pehmonallen avuksi. Puheenvuoro oli vain sillä henkilöllä, jolla nalle oli. Kertoja antoi nallen oman vuoronsa jälkeen henkilölle, jolle hän halusi antaa seuraan puheenvuoron. Muut ryhmän jäsenet olivat hiljaa ja tekivät lisäkysymyksiä vasta, kun henkilö oli esitellyt itsensä rauhassa. Nuoret kertoivat itsestään ja elämästään ne asiat, jotka he halusivat jakaa muille. Nuoret osallistuivat keskusteluun, vaikka osa heistä oli varautuneita. Nuoret suhtautuivat positiivisesti tulevaan toimintaan. Kysyimme nuorilta heidän toiveitaan toiminnan suhteen, mutta he eivät vielä osanneet esittää lisätoiveita.

Olimme etukäteen suunnitelleet nuorten ryhmäytymistä ja tutustumista toisiinsa leikin avulla, mutta vähäisestä osallistujamäärästä johtuen päädyimme muuttamaan leikin edellä kuvailluksi esittelykierrokseksi. Esittelykierroksella kaikki osallistujat tulivat kuulluiksi, nähdyiksi ja huomioiduksi ryhmässämme. Pehmonallen käyttäminen toi esittelykierrokseen leikinomaisuutta ja teki järjestyksestä sattumanvaraisen, joten omaa esittelyvuoroaan ei tarvinnut etukäteen jännittää.

Esittelimme nuorille askarteluhuoneen, jossa työskentelimme toimintakerroilla. Sovimme nuorten kanssa, että he huolehtivat Tyttöjen Talon tavarat talon tavan mukaisesti takaisin vakiopaikoilleen kaappeihin. Kaappien ovissa oli selkeästi merkittynä mitä mihinkin kaappiin kuuluu. Itse huolehdimme tuomamme materiaalit paikoilleen, koska niitä säilytettiin erillisessä lukitussa varastossa. Ohjaajina huolehdimme myös yleisten tilojen siisteydestä. Lopuksi kerroimme seuraavan kerran temasta, jotta nuoret saivat ideoida teemaa viikon aikana ja halutessaan tuoda materiaalia teeman työstämiseen.

3.4.2 Minä nyt

Toiselle toimintakerralle saapuneista nuorista kaksi oli ryhmässä ensimmäistä kertaa. Kerroimme uusille ryhmäläisille lyhyesti ryhmän toiminnasta, säännöistä sekä annoimme heille yksityishenkilön suostumuslomakkeet luettavaksi ja täytettäväksi. Toinen nuorista vei yksityishenkilön suostumus vanhemmat/hoitajat -lomakkeen (liite 7) kotiin hoitajan luettavaksi ja täytettäväksi, koska hän oli alle 18-vuotias. Pidimme myös toimintakerroittain osallistujalistaa (liite 8), johon merkitsimme mahdolliset muutokset aikaisemmin suunniteltuun sekä seuraavalla kerralla muistettavat asiat.

Aloitimme omien rasioiden tekemisen yhdessä ryhmän mukana. Toimintakerran Minä nyt -teemaa varten nuorilla oli käytettävissään kaikki materiaali, mitä olimme tuoneet paikalle ja mitä Tyttöjen Talolta löytyi ja työskentelyn pohjana käytimme tyhjiä kenkälaatikoita. Toiminnan aikana esitimme nuorille kysymyksiä illan aiheesta: Miksi valitsit juuri tuon värin? (onko lempivärisi, käytätkö sisustuksessa tai vaatteissa tuota väriä?) Mitä rasia/kansi kertoo sinusta muille ryhmäläisille? Teimme kysymyksiä myös vuodenajasta (mikä on lempivuodenaikasi?). Nuoret keskittyivät rasioiden tekemiseen hyvin intensiivisesti. Nuoret olivat toiminnan alussa melko hiljaisia. He eivät tunteneet toisiaan entuudestaan, vaikka osa oli talon vakiokävijöitä.

Osalla nuorista oli heti alussa selvää, millä materiaaleilla he haluavat tyhjän kenkälaatikkonsa päällystää. Osalla nuorista meni hiukan enemmän aikaa suunnitteluun. Tutustuttuaan tarkemmin tarjolla oleviin materiaaleihin kahdella nuorella suunnitelmat muuttuivat. He aloittivat uuden rasian päällystämisen alusta, josta johtuen näillä nuorilla jäi rasioiden päällystäminen kesken. Toimintakerran lopuksi jokainen ryhmäläinen esitteli, mitä oli saapunut aikaiseksi ja mitä rasia kertoi hänestä. Pyysimme nuoria tuomaan halutessaan seuraavalle kerralle mukanaan vahvuutta kuvaavan esineen tai kuvan.

3.4.3 Vahvuudet

Kolmannelle toimintakerralle Ystävänäpäiväkahvien ja illan teeman alustuksen jälkeen aloitimme toiminnan. Olimme jo edellisellä kerralla ohjeistaneet nuoria ottamaan mukaan heille tärkeän esineen, kuvan tai materiaalin. Olimme myös muistuttaneet tekstiviestillä asiasta. Aloitimme kertomalla mukana olevasta esineestä tai kuvasta. Alustuksessa kävi ilmi, että kaikille nuorille heidän sisaruksensa ovat tärkeitä henkilöitä heidän elämässään. Ryhmässä syntynyt keskustelu oli hyvin henkilökohtaista, sillä nuoret kertoivat avoimesti perhesuhteistaan ja elämästään. Jokainen ryh-

mäläinen teki itselleen vahvuutta kuvastavan tai voimistavan esineen erilaisista helmistä ja kumi-nauhasta.

Illan teema herätti nuorissa voimakkaitakin tunteita. Osa keskusteluista käytiin ryhmässä, mutta välillä joku nuorista halusi keskustella ohjaajan kanssa kahdestaan. Kaikki nuoret toivat esiin, kuinka he osaavat tehdä kotitöitä ja huolehtia arkensa asioista. Ohjaajina huomioimme nuorten kertomat asiat heidän omista vahvuuksistaan ja parhaista puolistaan. Nuorten keskinäinen vertaistuki tuli ilmi keskustelujen aikana, koska heillä oli samanlaisia kokemuksia elämästä. Ryhmässä syntyneen keskustelun avulla nuorelle tarjoutui tilaisuus pysähtyä pohtimaan itseään. Vuorovaikutteisen keskustelun avulla nuorten luottamus ryhmän muita osallistujia kohtaan vahvistui, ja nuoret rohkaistuivat jakamaan ajatuksiaan muille ryhmäläisille.

3.4.4 Haasteet

Neljännellä toimintakerralla illan teemana olivat haasteet. Olimme edellisellä kerralla pyytäneet nuoria tuomaan tullessaan esineen tai kuvan, joka antaa nuorelle voimaa haastavissa tilanteissa. Tällä kertaa teimme askartelumassasta voimaesineen omien vaikeiden asioiden voittamiseksi. Tekemisen lomassa mietimme ja keskustelimme nuorten kanssa heidän tämänhetkisen elämänsä haasteita. Useimpien nuorten haasteet liittyivät opintoihin ja itsenäiseen asumiseen. Muotoiltuja voimaesineitä ovat odottamassa massan kuivumista ennen maalausta.

Keskustelimme ryhmässä, miten nuoret ratkaisevat tai käsittelevät ongelmiaan. Kysyimme, keskustelevatko he kavereiden tai muiden läheisten kanssa vaikeista asioista. Nuoret kertoivat keskustelewansa asioista ystävien kanssa, mutta he kertoivat ratkaisewansa useimmiten itse ongelmansa. Kuitenkin opintoihin liittywissä asioissa nuoret olivat kääntyneet opinto-ohjaajien puoleen. Opiskeluasioissa nuoret tarvitsevat tukea luotettavalta aikuiselta, jolla on ammattitaitoa ja lisäksi he tuntevat nuoren ja hänen kykynsä. Nuoren opettaja tai opinto-ohjaaja osaa tukea ja ohjata nuoria valintojen tekemisessä. Ryhmässä nuoret kertoivat pohtimistaan asioista, mutta emme lähteneet ratkaisemaan kenenkään nuoren asioita, ainoastaan keskustelimme niistä.

Teimme nuorille lisäkysymyksiä, koska illan teema herätti yllättävän vähän avointa keskustelua ryhmässä. Toimintakerran loputtua mietimme, olisiko tämän aiheen tilalle ollut jokin toinen aihe sopivampi tai helpompi keskusteltavaksi. Toisaalta olimme tarjonneet nuorille tilaisuuden keskustella ja pohtia yhdessä nuorten vaikeita asioita ja niiden käsittelyä. Jokainen kohtaa elämässään

asioita, jotka vaativat pohtimista, miettimistä ja tarvittaessa keskustelua muiden ihmisten kanssa asioiden selkeyttämiseksi.

3.4.5 Tulevaisuuden toiveet ja haaveet

Viidennelle toimintakerralle nuori sai tuoda kuvan tai tekstin teeman työstämistä varten. Nuorten tuomien kuvien avulla alustimme illan Tulevaisuus-teeman. Alustuksen jälkeen nuoret aloittivat kirjeen kirjoittamisen itselleen vuodelle 2015. Nuoret kokivat elämänsä olevan niin hektistä, että kirje useamman vuoden päähän ei tuntunut realistiselta. Siksi osa nuorista kirjoitti kirjeen kahden vuoden päähän. Nuoret keskittyivät intensiivisesti kirjoittamiseen. Keskustelimme kirjeiden aiheista ja siitä, miltä tuntui kirjoittaa kirjettä. Nuoret kokivat kirjoittamisen helpoksi, koska he kirjoittavat muutenkin asioita ylös. Kirjoittaminen oli aluksi saattanut tuntua vaikealta, mutta lopulta kirjoittaminen sujui hyvin. Nuoret kertoivat, että kirjoittamisen avulla asioita näkee selvemmin ja niitä on helpompaa työstää. Nuoret kirjoittivat terveydestä, työstä, perheestä ja muista elämäänsä liittyvistä asioista.

Illan teema oli nuorille mieluinen, koska he saivat haaveilla tulevaisuudesta. Toimintana tämä kerta oli erilainen aiempiin kertoihin verrattuna. Toiveiden ja haaveiden kirjoittaminen ja niistä kertominen niistä vahvistivat nuorten mielikuvaa toiveiden saavuttamisesta. Toiminnan loppuksi nuorella oli mahdollisuus koristella kirjepaperi ja kirjekuori. Nuori tallensi kirjeensä Elämänsä aarrerasiaan. Ennen kotiinlähtöä muistutimme nuoria, ettei ryhmä kokoonnu seuraavalla viikolla olevan koulu-laisten hiihtoloman vuoksi. Lähetimme heille myös muistutusviestiä tekstiviestinä seuraavasta koontumisajasta.

3.4.6 Haiku tunteen ja tunnelman tulkkina

Kuudennella toimintakerralla jatkoimme toimintaa tekemällä ryhmässä haikuja. Alustimme teorian ja esimerkkien avulla haikujen rakennetta, jotta nuorille syntyi kuva, mitä haiut ovat. Haiku on kolmisäikeinen japanilainen runo, jossa on 17 tavua. Haiku koostuu säkeistä, joissa tavut ovat suhteessa 5-7-5 tavua. Haikun tavoitteena on ilmaista omien tunteiden lähtökohtia sekä siirtää tunnekokemus myös toisille. *Haiku vastaa kysymykseen Mikä?*

Haikulla ei perinteisesti ole nimeä, vaan itse haiku kertoo kaiken tarvittavan. Haikussa ei myöskään käytetä välimerkkejä. (Pihlajamäki, hakupäivä 24.11.2011.) Haikun jokaisella rivillä on oma

ajatuksensa tai vaihtoehtoisesti rivien 1-2 ajatus on yhdistetty ja rivillä 3 on oma ajatuksensa. Jalko voi olla myös käänteinen. (Toyomasu, hakupäivä 24.11.2011.)

Pihlamäen malliesimerkki haiusta:

: *"aalto kallistaa
lipuvaa kajakkia
ranta loittonee"*
(Pihlajamäki, hakupäivä 24.11.2011).

Askarteluhuoneessa otimme rasiat ja niiden sisällöt esiin pöydälle. Käytimme toistemme töitä innostuksen lähteinä haikujen tekemisessä. Kaikki osallistuivat aktiivisesti tekemiseen. Haikut muodostuivat eri toimintakertoihin liittyvistä teemoista, ryhmästä, säästä, nuoren ajatuksista ja ryhmän me-hengestä. Nuoret saivat rauhassa tuottaa omia ajatuksiaan haikuiksi. Aluksi nuoret suhtautuivat haikujen luomiseen hieman varauksella, mutta ensimmäisten haikujen jälkeen idea kävi heille tutuksi ja haikuja alkoi syntyä kuin itsestään. Tekeminen oli hauskaa: nauru maittoi ja sanat lensivät. Nuorista ilmeni sosiaalisia piirteitä, joita ei ollut esiintynyt aiemmillä kerroilla. Yhteistyö ryhmän sisällä sujui hyvin. Jokaiselle annettiin tilaisuus tuottaa ja esittää omia haikuja tai niiden alkua. Toimintakerran aikana muodostui useita erilaisia haikuja (liite 9). Jokainen nuori valitsi mieleisensä haikun, kirjoitti sen valitsemaalleen paperille, koristeli sen ja tallensi rasiaansa. Luimme ja keskustelimme haikuista, sillä ne kuvastivat hyvin tehtyjä töitä ja ryhmän henkeä. Toimintakerran lopuksi keskustelimme nuorten kanssa viimeisen kokoontumiskerran juhlasta. Tiedustelimme nuorilta heidän toiveitaan tarjottavan suhteen.

3.4.7 Ryhmän päättäminen juhlaan

Viimeisellä kokoontumiskerralla päätimme ryhmän juhlaan. Juhlasta tuli nuorten toiveiden mukainen. Toimme täyte- ja voileipäkakut, karkkeja, sipsejä ja virvoitusjuomia tarjolle. Paikalle saapuvat ryhmässä aktiivisesti mukana olleet nuoret. Toimintakerran tavoitteena oli saada palautetta nuorilta toimintakerroista ja ohjauksesta, keskustella niistä sekä valokuvata nuorten työstämät Elämän aarrerasiat ja niiden sisällöt nuorten valitsemissa kuvauspaikoissa. Tyttöjen Talon erilaiset tilat, portaikot ja koristeelliset kakuunit loivat monipuolisen miljööni töiden kuvaamiseen. Sovimme keskeneräisten töiden osalta, että työt voidaan kuvata sitten, kun nuoret ovat tehneet ne valmiiksi.

Kokoonnuimme rasioiden äärelle nauttimaan tarjoilusta ja keskustelemaan eri toimintakerroista. Katsoimme kannettavalta tietokoneelta eri toimintakerroilta otettuja valokuvia. Kuvissa oli nuorten tekemiä Elämän aarrerasioita, niiden sisältöä sekä ryhmästä otettuja valokuvia. Sovimme lähettävämme nuorille kopioita kuvista sähköpostitse. Nuoret saivat antaa suullista palautetta teemoista, toiminnasta ja ohjauksesta. Keskustelimme nuorten kanssa, mitä ryhmä ja teemalliset toimintakerrat ovat antaneet nuorille. Pyysimme nuoria kertomaan kehittämissuhteita. Dokumentoimme videokameralla käymämme keskustelun.

3.4.8 Lisätoimintakerrat

Toteutimme lisätoimintakerrat 14.3.2012 ja 21.3.2012 niille nuorille, joilla oli ollut poissaoloja sairastapausten tai päällekkäisten menojen vuoksi. Nuoret saivat työstää Elämän aarrerasiansa ja niiden sisällöt valmiiksi. Ohjaajina halusimme tarjota nuorelle positiivisen onnistumisen kokemuksen valmiiden töiden muodossa sekä mahdollisuuden osallistua työllään Tyttöjen Talon yhteisnäyttelyyn. Ohjasimme nuoria heidän keskeneräisissä töissään samalla tavalla kuin toteutuneilla toimintakerroilla. Nuoret antoivat palautetta siitä, että he kokivat tullessaan kohdatuiksi, koska he saivat tehdä rasiansa sisältöineen valmiiksi.

3.5 Osallistuminen yhteisnäyttelyyn Oulun kaupungin kirjastolla

Elämän aarrerasia ryhmäläisille tarjottiin mahdollisuutta osallistua Tyttöjen Talon eri ryhmien yhteisnäyttelyyn Oulun kaupungin kirjastolla huhtikuussa 2012. Nuoret päättivät lähteä mukaan näyttelyyn. Nuoret saivat alustavasti valita, mitkä valokuvat he haluaisivat esille näyttelyyn. Ohjaajina valitsimme heidän ehdotuksistaan yhtenäisen kokonaisuuden, huomioiden ryhmäläisten töiden tasapuolisen esille tulon, näyttelyn kokonaisilmeen sekä näyttelytilan resurssit. Tilasimme A4-kokoisia valokuvia Ifolorista näyttelyä varten. Neuvottelimme Tyttöjen Talon henkilöstön kanssa kuvien kustannuksista. Tyttöjen Talolta luvattiin sponsoroida valokuvakulut ja sovimme valokuvien jäävän Tyttöjen Talon käyttöön. Tulostimme näyttelyyn ryhmässä tehdyt haikut (liite 9). Tiedotimme ja markkinoimme yhteisnäyttelyä sekä esittein (liite 10) että teksti- ja sähköpostiviestein (liite 11). Näyttelystä oli tiedote myös Tyttöjen Talon omilla kotisivuilla (liite 12).

Osallistuminen yhteisnäyttelyyn mahdollisti nuorille onnistumisen kokemuksia, voimaantumista. Oman kädenjäljen näkeminen Oulun kaupungin kirjaston yhteisnäyttelyssä oli nuorille mieleenpainuva, positiivinen kokemus: *minä osaan*. Näyttely oli tilaisuus saada Tyttöjen Talon eri ryhmien nuoriso- ja tyttötyötä näkyväksi suurelle yleisölle. Elämän aarrerasia -ryhmän valokuvien ja haiku-

jen avulla kirjaston asiakkaat pääsivät tutustumaan ryhmässämme toteutettuun toimintaan. Näytely tarjosi asiakkaille mahdollisuuden kulttuurikokemukseen kirjastossa asioinnin lomassa. Elämän aarrerasia -ryhmän teemoihin liittyvistä töistä ja yhteisnäyttelystä olemme tehneet kuvakoosteet (liitteet 13 ja 14).

4 TOIMINNAN ARVIOINTIA

Toiminnallisen opinnäytetyön arvioinnissa on hyvä käsitellä työn ideaa (aihepiiriä, idean kuvausta, asetettuja tavoitteita, teoreettista viitekehystä ja tietoperustaa sekä kohderyhmää). Toiminnallisen opinnäytetyön arvioinnissa on tärkeää pohtia ja kuvata tavoitteiden saavuttamista, tavoitteiden muuttumista prosessin aikana sekä pohtia ja arvioida ja pohtia mahdollisten muutostarpeiden syitä. (Vilka & Airaksinen 2003, 154–155.) Tässä luvussa arvioimme toteutunutta toimintaa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Kursivoidut osat tekstistä ovat suoria lainauksia ryhmän nuorten haastatteluista. Ensiksi kirjoitamme valitsemastamme havainnointimenetelmästä sekä toiminnan eettisyydestä ja luotettavuudesta.

4.1 Havainnointi ja dokumentointi

Havainnointimenetelmäksi valitsimme osallistuvan havainnoinnin, joka on vapaasti tilanteessa muotoutuvaa sekä osallistumista havainnoijana ryhmän toimintaan. Havainnoinnin avulla saadaan välitöntä ja suoraa tietoa yksilöiden ja ryhmän toiminnasta ja käyttäytymisestä, ja se on erinomainen väline vuorovaikutuksen tutkimiseen. Vilkan (2006, 44–45) mukaan osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä ryhmän jäsenten kanssa ja sen ehdoilla ennalta sovitun ajan. Havainnoinnin haittana on, että havainnoija saattaa häiritä tai muuttaa havainnoitavien käyttäytymistä. Toisaalta havainnoija saattaa sitoutua emotionaalisesti tutkittavaan ryhmään tai tilanteeseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 213, 216.)

Havainnoimme toimintakerroilla sanatonta ja sanallista viestintää, vuorovaikutusta, osallisuutta toimintaan ja ryhmänohjaustaitojamme. Havainnoinnin kohdealueet valitsimme siksi, että nämä seikat näkyvät sekä vuorovaikutuksessa että toiminnassa. Sanaton eli nonverbaalinen viestintä muodostuu muun muassa eleistä, ilmeistä, kehon asennoista, olemuksesta ja kosketuksesta. Sanallinen eli verbaalinen viestintä on perusta ihmisen vuorovaikutukselle muiden kanssa. Puhuesaan ihminen valitsee sanoja kuvaamaan käsiteltäviä asioita ja ilmiötä. Sanallisessa viestinnässä kielen avulla kuvaillaan asioita ja ilmiötä, vaikutetaan toisiin ihmisiin ja ilmaistaan tunteita. Sanallisen viestinnän avulla ihmiset voivat kommentoida ja esittää mielipiteitään ja saada aikaan keskustelua. (Kauppila 2005, 26,28.) Sanattoman viestinnän merkitystä ei pidä kuitenkaan aliarvioida tai jättää huomiotta, koska ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen sanallisessa muodossa ei ole kaikille helppoa.

Mietimme toimintakerroille etukäteen kysymyksiä, joiden avulla avasimme ja aktivoimme tarvittaessa keskustelua ryhmässä. Toimintakertojen aikana havainnoimme nuorten käyttäytymistä (hiljainen, syrjäänvetäytyvä, osallistuva, sosiaalinen), nuoren vuorovaikutusta ryhmässä sekä omien kokemusten jakamista ryhmässä. Havainnoimme nuorten osallistumista ryhmän toimintaan ja keskusteluun kirjaamalla systemaattisesti ylös havaintomme jokaisen toimintakerran jälkeen varmistaaksemme havaintojemme objektiivisuuden. Havainnoinnissa on tärkeää pitää omat tulkinnat erillään tehdyistä havainnoista. (Hirsjärvi ym. 2009, 217).

Dokumentoimme ja käsittelimme suulliset palautteet toimintakerroittain. Pyysimme osallistujilta lupaa valokuvata toiminnan eri vaiheita sekä käyttää videokameraa yhteisten keskustelujen tallentamiseen. Dokumentoinnissa kerätyt videotallenteet tuhoamme välittömästi kirjallisen dokumentoinnin, analysoinnin ja opinnäytetyön arvioinnin jälkeen. Systemaattinen aineiston dokumentointi sekä reflektointi antoivat toiminnalle ja opinnäytetyöllemme luotettavuutta ja varmistivat sen laadun. Osa havainnoista koostui myös kahdenkeskeisistä keskusteluista nuorten kanssa. Toimintakertojen dokumentointien analysoinnissa keskityimme nuorten kokemuksiin, mielipiteisiin ja palautteisiin, ryhmässä syntyneisiin keskusteluihin ja tekemiimme havaintoihin sekä ohjaukseen. Tallensimme osan toimintakertojen keskusteluista videokameralla. Systemaattisen dokumentoinnin avulla saatiin yhtenäistä ja luotettavaa aineistoa (Kananaja, Lähteinen, Marjamäki, Laiho, Sarvimäki, Karjalainen, & Seppänen, 2007, 21.)

Olemme tarvittaessa muokanneet toimintakertoja ja niiden sisältöä tekemiemme havaintojen ja nuorilta saamamme palautteen pohjalta muun muassa pidentämällä kahden toimintakerran kestoa puolella tunnilla. Näin toimimalla olemme varmistaneet toiminnan joustavan etenemisen sekä riittävän aineiston saamisen arviointia varten. Pidimme nuorista yhtenäistä osallistujalista, johon kirjasimme toimintakerroittain osallistujat, poissaolijat sekä poissaoloista ennakkoon ilmoittaneet. Osallistujalista, josta nuorten nimet on poistettu, on toimitettu Tyttöjen Talon ohjaajalle edelleen raportoitavaksi Oulun Seudun Settlementti ry:lle Tyttöjen Talojen ryhmistä ja tilojen käytöstä. Osallistujalistan hävitämme asianmukaisesti opinnäytetyön arvioinnin jälkeen. Pyysimme henkilökunnalta palautetta toiminnastamme nuorten kanssa sekä toteutuksen aikana että ryhmän päätyttyä.

4.2 Eettisyys ja luotettavuus

Huomioimme sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet toimiessamme ohjaajina Tyttöjen Talolla. Kunnioitimme nuorten yksilöllisyyttä, heidän itsemääräämisoikeuttaan ja osallisuutta toimia ryh-

män tasavertaisena jäsenenä. Nuorella tulee olla toiminnassaan vapaus tehdä valintoja, luoda ja rakentaa sitä kautta itseään (Kurki 2010, 203). Eettisesti sosiaalialan työn tulee olla sopusoinnussa lainsäädännön ja kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjen oikeuksien kanssa. Eettisesti hyvässä toiminnassa kunnioitetaan jokaisen ihmisen arvoa ja ainutlaatuisuutta. Tämä edellyttää työtapaa, jossa annetaan tilaa ihmisen omalle osallisuudelle työskentelyssä, vahvistetaan ja tuetaan häntä ottamaan vastuuta omasta elämästään, ratkaisuistaan ja teoistaan. (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2011, 130.) Toimintakerroilla nuorilla oli vapaus päättää osallistumisestaan toimintaan ja keskusteluihin. Nuoret saivat itse päättää, mitä asioita he haluavat kertoa ja jakaa ryhmässä.

Jokaisella ihmisellä on oikeus eettisesti arvokkaaseen ja tasavertaiseen kohteluun, jokainen ihminen on itsessään arvokas ja jokaisella on oikeus yksityisyyteen ja henkilökohtaiseen tietosuojaan (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 186–187, 189). Noudatimme dokumentoinnissa osallistujien yksityisyyden suojaamista siten, ettei yksittäistä henkilöä voida tunnistaa.

4.3 Ryhmän ohjaaminen

Etukäteen mietimme toimintakertojen kulkua ja asioiden esitysjärjestystä. Jokaisen toimintakerran alussa olimme ottamassa vastaan ja toivottamassa nuoria tervetulleiksi heidän saapuessaan Tyttöjen Talolle. Toimintakertojen alustukseen käytimme kuvia, esineitä tai tekstejä, joita myös nuoret toivat. Ryhmämme kokoontuessa Tyttöjen Talolla ei ollut muuta järjestettyä toimintaa, joten tilat olivat häiriöttömät ja nuorilla oli työrauha. Kohtelimme nuoria tasapuolisesti ja tasavertaisina ryhmän jäseninä. Kuitenkin ohjaajina meillä oli vastuu toiminnasta, keskustelun syntyisestä ja ryhmän vetämisestä.

Toiminnan aikana annoimme nuorille positiivista palautetta. Näin toimimalla vahvistimme nuorten positiivista minä-kuvaa. Lisäksi huolehdimme, että ryhmän ilmapiiri oli turvallinen ja luottamuksellinen dialogiselle keskustelulle. Keskustelujen aiheet vaihtelivat toimintakerran teemasta nuorten esille tuomiin ajankohtaisiin aiheisiin ja päivän tapahtumiin. Toimintakertojen aikana huomioimme milloin nuoret halusivat keskittyä tekemiseen ja milloin he olivat valmiita keskustelemaan ryhmässä. Välillä toiminnan aikana joku nuorista halusi keskustella asioistaan kahden ohjaajan kanssa. Nuori saattoi myös jäädä toimintakerran loputtua keskustelemaan asioistaan muiden nuorten poistuttua. Koimme nuoren jäämisen luottamukseksi meitä kohtaan. Samoin koimme, että nuori osoitti tällä tavalla arvostusta järjestettyä toimintaa kohtaan.

Osallistuimme myös itse toimintakertojen teemojen tekemiseen. Teimme kumpikin omat Elämämme aarrerasiat ja niiden sisällöt. Tekemisen kautta osallistuminen keskusteluihin vähensi näin ohjaajien ja ryhmäläisten välistä eroa. Annoimme nuorille tilaa puhua ja esittää ajatuksiaan rauhassa. Tarvittaessa teimme lisäkysymyksiä keskustelun aloittamiseksi tai jatkamiseksi. Keskustelimme nuorten kanssa heidän elämäänsä liittyvistä asioista, esimerkiksi arjesta, työstä, opiskelusta ja perhesuhteista. Tärkeää oli oppia huomioimaan ohjauksessa, milloin nuori ei halua kertoa enempää jostain teemasta tai jakaa ajatuksiaan tai tunteitaan keskusteltavasta asiasta. Kokemusten ja eri toimintakerroilta saadun palautteen avulla tarvittaessa kehitimme ja muutimme toimintatapojamme sekä ohjaustamme. Alun perin suunnitelimme, että vuorottelemme toimintakerroilla teemojen tekemisen ja havainnoin välillä. Toisen toimintakerran jälkeen päätimme osallistua molemmat sekä tekemiseen että havainnointiin. Tällä tavoin toimimalla ryhmässä syntynyt vuorovaikutus ja käydyt keskustelut olivat luonnollisia eikä kukaan nuorista jännittänyt tilannetta.

Ensimmäisellä kerralla käytimme tutustumiseen pehmonallea, koska vähäisen osallistujamäärän vuoksi muutimme alkuperäistä suunnitelmaamme tutustumisleikistä. Muutimme myös ensimmäisen toimintakerran jälkeen aloitusta tiiviimmäksi, jotta illan toiminnalle jäi enemmän aikaa. Tarjosimme nuorille positiivisia kokemuksen tunteita tarjoamalla heille lisäkertoja ja lisää aikaa teemojen työstämiseksi valmiiksi asti. Näin nuorelle ei tullut mielikuvaa siitä, että hänellä jää jokin teema kesken eikä hän saa mitään tehtyä valmiiksi asti. Mietimme, että keskenjääneet työt voivat vähentää nuorten ryhmään sitoutumista ja osallistumista. Viimeisellä kerralla nuoret saivat valita paikat, jossa heidän rasiansa ja niiden sisällöt valokuvattiin. Nuoret antoivat myönteistä palautetta toiminnasta ja ohjauksesta. Ensimmäiselle kerralle nuoret ehdottivat toimintaa teorian ja käytännön asioiden lisäksi esimerkiksi hamahelmityötä.

”Eka kerralla voisi tehdä jotain pientä.”; ”Hamahelmistä olisi haluttanut tehdä jotain.”

Ryhmää ohjatessamme työotteemme oli enemmän sosiaalipedagoginen kuin sukupuolisensitiivinen. Ryhmässä käsitellyt teemat tukivat nuoren vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta, niissä ei suoranaisesti käsitelty naiseutta ja naiseksi kasvamista ja siihen liittyviä asioita. Itsetuntemuksen kehittymisen kautta nuorilla oli mahdollista myös kohdata oma naiseutensa. He pystyivät myös peilaamaan omaa tyttöyttään ja naiseksi kasvamistaan ohjaajien omiin kokemuksiin nuoruudesta 20–30 vuotta sitten. Tässä toteutui Cooleyn esittämä ajatus siitä, kuinka identiteetti voi rakentua toisten välittämistä peilikuvista. Lisäksi toteutui naisena olemisen historiallinen ulottuvuus ja sen

myötä naistietoisuuden lisääntyminen, kun osallistujat pystyivät peilaamaan omia kokemuksiaan ohjaajien kokemuksiin. (Tuppurainen 2011, 66; Eischer 2011, 16.)

Vertasimme ja keskustelimme ryhmässä siitä, millainen oli olla nuori meidän nuoruudessamme ja mitä se on tänä päivänä yhteiskunnassa. Mietimme myös ovatko nuoruuteen liittyvät asiat oleellisesti muuttuneet vuosikymmenten aikana ja jos ovat niin miten. Keskusteluissamme pohdimme myös nykypäivän vaihtoehtojen runsautta opiskelulinjojen ja -paikkojen valinnassa. Vaihtoehtojen runsaus saattaa luoda nuorelle valinnanvaikeuksia ja epätietoisuutta siitä mikä olisi se oma, oikea ala, johon hakeutua opiskelemaan. Mietimme myös riittääkö enää yhden ammatin opiskelminen vai joutuuko nuori opiskelemaan kaksi tai kolme eri ammattia turvatakseen työllistymisen. Pohdimme pätkätöiden lisääntymisen vaikutuksia nuoren työllistymiseen ja elämisen suunnitteluun. Epävarmuus töiden saamisesta vaikuttaa myös nuoren opintopaikan valintaan. Tämän päivän nuoren tulee tarkkaan miettiä, millaisella alalla on tarjolla paremmin vakituista kokopäivätyötä tai pitempikestoista pätkätyötä. Pohdimme nuorten kanssa sitä, kuinka ennen äidin tai isän työpaikalta nuori sai itselleen vakituisen työpaikan. Nykyään tämä on hyvin harvinaista, että nuori jatkaa samassa työpaikassa kuin vanhempansa.

Ohjauksessa tuimme nuoren omaa toimijuutta ja itseapua siten, että rohkaisimme nuoria ottamaan vastuun tehtävien loppuun saattamisesta. Ohjasimme nuoria tekemään itse valintoja. Eri teemojen kautta nuori arvioi omaa elämäänsä ja mietti omia valintojaan tulevaisuudessa. Sosiodynaaminen ohjaus toteutui ryhmän ja nuoren toiminnassa.

4.4 Nuoren itsetuntemuksen vahvistuminen

Minä nyt -toimintakerran tavoitteena oli, että nuori kertoo itsestään ja jakaa ajatuksiaan ryhmässä. Tavoite toteutui toiminnan aikana nuorten kertoessa muun muassa persoonallisuudestaan ja luonteestaan. Nuoret kertoivat myös materiaalien ja värien avulla itsestään. Nuorten huolellinen työskentelytapa ja harkitsevaisuus materiaalien valinnassa kuvastivat nuorten keskittyvän pohtimaan itseään ja itsensä ilmaisemista Elämän aarrerasian avulla.

Kurki (2010, 203) kirjoittaa nuoresta toimijana. Toiminnan kautta nuori integroituu inhimilliseen olemassaoloonsa, joka sisältää tavoitteet, ajattelun ja tahdon. Nuori ilmaisee tilannettaan toimintojen kautta. Toiminnassa nuori voi harjoittaa vapauttaan tekemällä valintoja ja niiden avulla luoda ja rakentaa itseään. Dialogisessa vuorovaikutussuhteessa nuoren ajattelu herää ja auttaa häntä

toimimaan tietoisesti. Ryhmässämme jokainen nuori oli aktiivinen toimija, joka sai tehdä omia valintojaan jokaisella toimintakerralla. Toiminnan ja valintojen avulla nuorella oli mahdollisuus käsitellä, luoda ja rakentaa itseään ja elämäänsä.

Tuppuraisen (2011, 82, 84) mukaan nuori pääsee vuorovaikutteisessa ryhmässä irtaantumaan totutusta roolista. Yhteisön tarjoama erilaisuuksien rikkaus auttaa nuorta näkemään erilaisia olemisen vaihtoehtoja. Tyttöjen talo on kuin avoin koti – tutkimukseen osallistuneet nuoret toivat esiin, että ryhmän antama tuki ohjaa nuorta kohti itsenäisiä valintoja identiteetin löytämiseksi. Tullessaan Elämän aarrerasia -ryhmään nuorelle ei ollut ennalta määrättyä roolia ryhmässä, vaan jokainen nuori sai osallistua omana itsenään ilman vanhoja vuorovaikutussuhteita ryhmään.

Vahvuudet-toimintakerralla nuori vahvisti itsetuntemustaan miettimällä ja tiedostamalla omia vahvuuksiaan. Keskusteluissa kävi ilmi, että ryhmän nuorilla oli hyvin vahvat taidot hoitaa arkeensa liittyviä asioita, kuten ruoanlaitto, siivous, opiskelu ja itsenäinen asuminen. Läheisistä omaisista erityisesti sisarukset olivat nuorille tärkeitä. Toimintakertojen aikana kävi esiin, että nuorilla on jo nyt vahvuuksia ja kykyjä, joiden avulla he tulevat pärjäämään elämässään ja osaavat hoitaa arki-asioitaan.

Haasteet-toimintakerralla mahdollisten vaikeuksien tunnistaminen tuki myös nuoren itsetuntemusta, koska tällöin nuori mietti, mitä hän voi tehdä vaikeiden asioiden ratkaisemiseksi elämässään. Nuoret kertoivat tarvitsevansa luotettavan aikuisen tukea ja neuvoja isompien asioiden ratkaisemisessa esimerkiksi opiskeluasioissa. Tulevaisuuden toiveet ja haaveet -teeman avulla nuorilla oli mahdollista suunnitella elämäänsä eteenpäin ja miettiä pitemmän ajan tavoitteita tai haaveita. Kirjoittaminen selkeytti nuoren toiveita ja haaveita siitä, mitä hän tahtoisi olla ja tehdä tulevaisuudessa.

”Jotenkin on muutenkin miettinyt itseään ja menneisyyttään” (koulun ja ryhmän kautta)

Sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta kasvatuksellisen toiminnan avulla tavoitellaan nuoren persoonallista kehittymistä, kriittisen ajattelun syntymistä, oman vastuun tiedostamista, herikistymistä ja motivaation heräämistä. Ilmaisemalla itseään vapaasti ja tasavertaisesti muiden joukossa nuorella on mahdollisuus kokea itsensä todelliseksi ja täydeksi minäksi. Sosiokulttuurisen innostamisen avulla tunnustetaan jokaisen nuoren kyvyt toimia oman elämänlaatunsa luojana ja aktiivisena osallistujana yhteisönsä kehitykseen. Nuori oppii tekemään valintoja ja luomaan omaa

kohtaloaan. Luomalla omaa arkipäiväänsä nuori luo samalla kulttuuria. (Kurki 2010, 208, 212–213, 221.)

Opinnäytetyömme tavoitteena oli nuoren itsetuntemuksen vahvistaminen. Toimintakertojen aikana käydyissä keskusteluissa nuoret kertoivat ja kuvasivat itseään sekä sanoin että Elämän aarrearsiansa avulla. Toimintakertojen ja toteutuneen ryhmän avulla nuoret pysähtyivät miettimään itseään. Ryhmässä syntyneissä dialogisissa keskusteluissa nuoret jakoivat omaa elämäänsä muille osallistujille. Estola ym. (2007, 25) toteavat, että kuullessaan toisten osallistujien tarinoita ryhmässä ihminen tulee tietoiseksi omasta tarinastaan. Ihminen jäsentää ja peilaa omaa elämää ja kokemuksiaan uusista näkökulmista, kun hän kertoo itsestään ja kuuntelee toisten tarinoita. Uudet kokemukset ja muutokset elämässä muokkaavat ihmisen identiteettiä ja mahdollistavat ihmisen elämäntarinan uudelleenrakentamisen. Toimintakertojen teemojen avulla nuori mietti, pohti, käsitteli ja tutkiskeli itseään ja elämäänsä. Tavoitteena ollut nuoren itsetuntemuksen vahvistaminen toteutui toimintakerroilla. Ryhmä kokoontui varsin lyhyen ajan. Seuraamalla pitemmän aikaa tällaisen ryhmätoiminnan vaikutusta nuoren identiteetille saavutettaisiin luotettavampia tuloksia.

4.5 Vuorovaikutustaitojen vahvistuminen yhteisöllisessä ryhmässä

Tarve saada palautetta toisilta on ihmiselle sosiaalisena olentona välttämättömyys, se vahvistaa mielikuvaa siitä, että kuuluu yhteisöön ja on myös yksilönä arvokas, välittämisen arvoinen. Aito kohtaaminen tapahtuu ymmärtämisen, aidon läsnäolon, kokemuksellisuuden ja jakamisen kautta. (Mattila 2007, 13–14.) Pyrimme tukemaan nuorten minäkuvan vahvistumista sekä vuorovaikutustaitojen kehittymistä olemalla toimintakerroilla aidosti läsnä, vain heitä varten. Aidon kohtaamisen tilassa yksilöiden elämänpiirit saavat kosketuspinnan keskenään. Toisen ihmisen kohtaaminen on aitoa, kun henkilö uskaltaa jakaa oman tarinansa muiden kanssa sekä vastaanottaa sitä, mitä toinen ihminen jakaa. Tämä vaatii luottamuksellista suhdetta eri toimijoiden kesken. Aitoon kohtamiseen tulee aina sisältyä myös sallivuuden näkökulma, jolloin jokaisen yksilön persoonallisuutta ja elintilaa kunnioitetaan. (Mattila 2007, 13–14.)

Ensimmäisellä tapaamiskerralla nuoret olivat varautuneen oloisia, sillä nuoret eivät tunteneet toisiaan entuudestaan. Kun nuoret alkoivat ryhmässä luottaa toisiinsa, he kertoivat itsestään ja elämäänsä liittyvistä asioista hyvin avoimesti ja luottamuksellisesti toimintakertojen aikana. Toimintakertojen edetessä nuorten vuorovaikutustaidot kehittyivät ja vahvistuivat. Nuorten keskinäinen

vuorovaikutus, vertaistuki lisääntyi heidän keskustellessaan ja miettiessään samankaltaisia elämään liittyviä asioita. Ryhmätoiminta myös tuki ja vahvisti nuoren sosiaalisia taitoja.

Keltinkangas-Järvinen (2010, 22) kirjoittaa, että sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan ihmisen kykyä tulla toimeen muiden kanssa sosiaalisissa tilanteissa. Keskeistä on, että ihminen kykenee nopeasti solmimaan kontaktin hyvin erilaisiin ihmisiin, keskustelemaan ja olemaan luonteva heidän seurassaan. Lisäksi sosiaaliset taidot omaavalla ihmisellä on kykyä ymmärtää toista ihmistä, hänen näkökantojaan ja tunteitaan sekä kykyä asettua toisen asemaan (empatia). Keltinkangas-Järvinen tuo esiin myös sympatiakyvyn, mikä tarkoittaa, että toisen ihmisen kokemukset herättävät toisessa ihmisessä emootioita kuten sääliä ja myötätuntoa. Sosiaalisesti taitava ihminen osaa tilanteiden mukaan tarvittaessa neuvotella, sovitella, tarttua ongelmaan tai vetäytyä. Sosiaaliset taidot tulevat kokemusten ja kasvatuksen kautta. (Keltinkangas-Järvinen 2010, 17, 22–23.) Siirtyessään uusiin elämänvaiheisiin tai työelämään nuoret tarvitsevat sosiaalisia taitoja.

Jämsän ja Mannisen (2000, 14) mukaan sosiaali- ja terveysalalla palvelutuotteeseen sisältyvä melkein aina tuotteen sisältöä tukeva vuorovaikutustilanne. Dialogisen vuorovaikutuksen avulla tuimme nuoren ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyden toteutumista ryhmässä. Toiminta perustui yhdessä tekemiselle, joka tuki osaltansa ryhmäytymistä. Reijosen (2005, 74) mukaan dialogisessa vuorovaikutuksessa osallistujat ajattelevat yhdessä ja työستävät muiden osallistujien näkökulmia ja tietoa uuteen muotoon kohti uutta ja laajempaa ymmärrystä.

Toiminnallisessa ryhmässä nuoret vaihtoivat ja jakoivat ajatuksiaan ja tunteitaan yhdessä tekemällä ja olemalla. Vuorovaikutuksen myönteinen kehittyminen luo yhteisyyden tunnetta ja vahvistaa sosiaalisesti. (Jauhiainen & Eskola 1994, 69–70). Vuorovaikutuksessa nuori kokee itsensä hyväksytyksi, arvostetuksi ja onnistuneeksi. Tämä lisää nuoren minäkuvan ja minäihanteen välistä vastaavuutta ja parantaa nuoren itseluottamusta. Nuoren itseluottamuksen kohentuminen heijastuu takaisin vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Ojala & Uutela 1993, 27.) Vuorovaikutus ryhmässä tapahtui positiivisessa ja turvallisessa ilmapiirissä. Ryhmässä käydyn dialogisen keskustelun avulla nuorella oli mahdollisuus jakaa omia tunteitaan ja kokemuksiaan muiden osallistujien ja ohjaajien kanssa. Räsänen (2000,12) mukaan oppiminen ja kehitys tapahtuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa omia kokemuksia jaetaan ryhmässä toisten kanssa. Reflektiivistä prosessia tapahtuu sekä nuorella että ohjaajalla heidän pohtiessaan yhdessä kokemusten merkitystä.

Nuorten ryhmäytyminen alkoi kehittyä jo varhaisessa vaiheessa. Ryhmän yhteistyö sujui hyvin ja jokainen ryhmäläinen sai tilaisuuden esittää omia ajatuksiaan tai mielipiteitään. Toiminnan aikana toteutuivat nuoren kokemus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä ryhmässä. Nuoret osallistuivat aktiivisesti toimintaan jokaisella toimintakerralla. Toimintakertojen aikana tunnelma ryhmässä oli leppoisaa ja avoin. Nuorissa näkyi heidän kehityksensä tuoda itseään ilmi rohkeammin ryhmässä.

Kurki (2010, 214) tuo esiin, että sosiokulttuurisessa innostamisessa tavoitteena on aikaansaada sellaisia kokemuksia nuorille, että he kokemusten vahvistamina uskaltavat vähitellen ilmaista itseään persoonallisesti yhä paremmin. Sosiokulttuurinen innostaminen tarjoaa nuorille yhteisöön kuulumisen tunteita, jotka aktivoivat nuoria osallistumaan ja toimimaan yhdessä. Kokemuksellisen toiminnan prosessissa syntyvä uusi tieto itsestä ja ympäröivästä elämästä jää muistiin käytettäväksi voimavarana uusissa elämäntilanteissa. Ryhmämme nuorten rohkeus osallistua keskusteluun kehittyi ja vahvistui toimintakertojen aikana. Nuorten oli helpompaa kertoa itsestään ja ajatuksistaan toiminnan lomassa. Toiminnan aikana syntyneessä dialogissa nuori ei tuntenut olevansa huomion keskipisteenä, joten nuoren asioista puhuminen oli helpompaa ja luontevampaa.

*"Silleen kun teki ja puhui samalla,
niin jälkeinpäin mietti silleen,
että mitäköhän on tullut sanottua,
kun ei ajatellut."*

Nuorilla oli selkeä tarve kuulua johonkin ryhmään ja saada palautetta toiminnastaan ja ajatuksistaan. Hiljaisemmankin nuoren rohkaistuminen pienin askelin auttoi häntä kertomaan ajatuksiaan ja mielipiteitään muille ryhmäläisille. Ryhmän antama vertaistuki ja ryhmään kuulumisen olivat nuorelle positiivinen kokemus.

*"Minä tulin lähinnä siksi,
koska minulla oli asiat vähän huonosti.
Täällä on muitakin kuin minä,
tai siis en ole yksin kotona."*

Vertaistuella tarkoitetaan kohdattujen vaikeuksien tai vaativan elämäntilanteen keskinäistä jakamista. Kokemukset ja niiden jakaminen ovat vertaistuessa keskeistä. (Hyväri 2005, 214, 216.) Myös muutostilanteissa tai uuden identiteetin rakentuessa vertaisuudesta on apua. Tuen avulla on helpompi selviytyä muutoksesta ja siihen liittyvästä stressistä. Ryhmässä saatu elämys, käytännön vinkki tai tunnekokemus saattaa kuulostaa tavallisilta, mutta ne ovat merkittäviä siinä tilanteessa. (Kuuskoski 2003, 30–31.) Vertaisryhmä edellyttää vastavuoroisuutta. Ihminen oppii an-

tamaan ja saamaan tukea. Ryhmä toimii peilin tavoin parantaen itsehavainnointia ja ymmärrystä. Ryhmä voi edustaa primaarista huolenpitoa ja suojelua ja tyydyttää riippuvuudentarpeita. Ryhmä myös tukee omanarvontunnetta saadessaan jäsenensä tuntemaan itsensä halutuiksi ja välitetyiksi. (Poijula 2002, 226.)

Tyttöjen talo on kuin avoin koti -tutkimuksessa tuodaan myös esiin vuorovaikutteisen ryhmän antama vertaistuen merkitys nuorelle. Ryhmän muut nuoret tarjoavat vahvistusta nuoren mielipiteille ja valinnoille. Nuori saa ajatuksilleen peilejä muista nuorista. Vertaistuen antajalle kokemus on myös tärkeä. Tällöin antaja kokee itsensä tarpeelliseksi, kun on pystynyt tukemaan toista ihmistä. (Tuppurainen 2011, 81.) Viimeisellä kerralla oli mukava seurata sivusta, kun nuoret keskustelivat ja nauroivat ryhmässä. Ohjaajina vetäydyimme tietoisesti syrjään, jotta nuoret saivat tilaisuuden olla keskenään. Keskustelimme nuorten kanssa, kuinka hyvin nuorten ryhmähenki oli kehittynyt toimintakertojen aikana. Nuoret olivat hyvin tyytyväisiä ryhmään, toimintaan ja teemoihin. Nuorista oli ollut mukavaa käydä ryhmässä. Nuoret olivat tyytyväisiä ryhmän kokoon. Heidän mielestään kahdeksan hengen ryhmä olisi ollut liian iso. Nuoret toivat esiin, että ryhmän ollessa isompi, ryhmässä syntynyt keskustelu ei olisi ehkä ollut näin avointa ja luottamuksellista.

Yksi ryhmäläinen toteaa ryhmäkoosta: *”Oisko meillä ollut liikaa porukkaa, jos meitä olisi ollut kahdeksan?”* Tähän vastasi toinen ryhmäläinen: *”Ois. Ei olis näin hyvin tutustunu.”*

Tiedustelimme nuorilta heidän mielipidettään ryhmän ikäjakaumasta. Alkuperäinen suunniteltu ryhmän ikäjakauma oli 16–20 vuotta, mutta toteutuneen ryhmän nuoret olivat iältään 17–25-vuotiaita. Nuoret pitivät osallistuneiden ikäjakaumaa sopivana. Kaikki nuoret tunsivat olleensa sopivanikäisessä seurassa.

”Jos olis ollut vaikka tästä vielä nuorempia, ei olis ehkä voinut pystyä puhumaan kaikesta silleen. Ois tullut, että ymmärtääkö ne vielä silleen.”

”Täällä on ollut ihan kivaa, en ole tosiaan ennen käynyt Tyttöjen Talolla. Olen vain kävellyt tuosta ohi. En ole tiennyt tällaista paikkaa.”

Yhtenä opinnäytetyömme tavoitteena oli tukea nuoren vuorovaikutustaitojen vahvistumista toiminnallisessa ryhmässä. Nuoren vuorovaikutustaitojen ja yhteisöllisyyden vahvistuminen toteutuvat ryhmätoimintojen aikana.

4.6 Oppimistavoitteiden toteutuminen

Toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen vahvisti sosiaalialan asiakastyöhön, eettiseen toimintaan ja yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyviä sosionomi (AMK)-tutkinnon ECTS-kompetenssitaitojamme. Ryhmätoiminnan suunnittelu- ja ohjaustaitomme kehittyivät. Kehityimme havainnointi- ja arviointitaidoissamme sekä laatimaan opinnäytetyöhöön mukaista, määrämuo- toista raportointia. Ryhmäohjaustaitomme vahvistuivat ja opimme, kuinka tärkeää on tuntee kohderyhmän ikäkautta ja siihen liittyviä kehitystehtäviä, jotta ryhmälle asetettuihin tavoitteisiin päästään. Ryhmätoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa oli tärkeää huomioida Tyttöjen Talon toimintaan ja kohderyhmään liittyvät asiat. Nuorten osallistaminen ryhmään ja sen kautta Tyttöjen Taloon onnistui.

Hyödynsimme sekä ammatillisia opintojamme että omia vahvuuksiamme ryhmän toteuttamisessa. Käytännössä refleктоimme tapahtumakerroittain yhdessä illan tapahtumien kulun ja vertasimme illan tavoitteita toiminnan toteutumiseen. Keskustelimme ja vertasimme ajatuksiamme siitä, miten ilta oli mennyt, mitä toiminnassamme ohjaajina oli hyvää ja missä olisi mietinnän ja uudelleen arvioinnin paikka. Koimme kuitenkin tärkeäksi olla osana ryhmää samalla ohjaten keskustelua tarvittaessa. Onnistuimme kytkemään teorian joustavasti käytännön toimintaan. Olimme tyytyväisiä Tyttöjen Talolta sekä ryhmäläisiltä saamaamme palautteeseen. Opinnäytetyötä tehdessämme opimme tuntemaan itsestämme myös uusia puolia sekä tuntemaan toisiamme paremmin. Keskinäinen työjakomme ja varsinkin yhteisen ajan löytäminen loppuraporttia tehdessämme oli välillä haastavaa aikataulujen, töiden, atk-ongelmien ja perhe-elämien yhteensovittamisen kanssa.

Kesäkauden sijoittuminen toiminnallisen osuuden ja loppuraportin kirjoittamisen välille aiheutti omat haasteensa toiminnalle ja aikataulujen yhteensovittamiselle. Kesäkaudeksi sovitut kesäopinnot sekä perhe- ja harjoittelukuviot sekä niissä tapahtuvat muutokset vaativat ja opettivat meille kompromissien tekemistä ja joustamista yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Samalla neuvottelu- ja vuorovaikutustaitomme vahvistuivat. Opimme arvostamaan toisen mielipiteitä ja työosuutta alan tulevina ammattilaisina. Koemme, että opinnäytetyöprosessin valmistuttua olemme saaneet hyviä taitoja ja työkaluja sosiaalialalla työskentelyyn.

5 POHDINTA

Toteuttamamme opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuutena laaja, mielenkiintoinen ja monitahoinen. Ammatillisesti oli erittäin kiinnostavaa ja kehittävää pohtia ja suunnitella Elämän aarrerasia -toimintamallia toimintakertoineen, teemoineen, samoin kuin ryhmän ohjaamista ja dokumentointia. Opinnäytetyön tekeminen oli välillä hidasta, ja varsinkin yhteisen ajan löytäminen loppuraporttia tehdessämme oli välillä haastavaa. Opinnäytetyön aiheen valinnassa meillä oli selvä visio siitä, että halusimme lähteä kehittämään jotain omaa, toiminnallista opinnäytetyöideaa. Tietoperustan rajaaminen loppuraportin kirjoittamisvaiheessa aiheutti välillä pohdintaa, koska kiinnostavaa aineistoa on olemassa paljon. Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi on ollut hyvää ja tehokasta valmennusta työelämän haasteisiin.

Opinnäytetyö kehitti ammatillista osaamistamme, ryhmänohjaus- ja vuorovaikutustaitoja, pitkäjänteisyyttä sekä asioiden monipuolista huomioon ottamista työelämälähtöisesti. Ohjaavilta opettajilta ja vertaisarvioitsijoilta sekä Tyttöjen talon ohjaajilta saadut neuvot auttoivat opinnäytetyön edistymistä sen eri vaiheissa. Tulevina sosionomeina (AMK) olemme opinnäytetyömme avulla laajentaneet ja syventäneet ammatillista osaamistamme asiakastyössä, sosiaalialan kehittämistyössä ja moniammatillisessa yhteistyössä. Toiminnallisten ryhmien pitäminen Tyttöjen Talolla oli hyvä ja opettava kokemus. Teorian kytkeminen käytäntöön ja ryhmän toimintakertojen teemojen suunnitteluun oli mielenkiintoista ja haastavin osa. Mitkä ovat ne asiat, jotka saavat nuoret tulemaan ryhmään, mutta jotka samalla vievät meitä kohti ryhmän tavoitteita? Teoriassa varsinkin nuoruuden eri kehitysvaiheiden tunteminen oli tärkeää. Vaikka jokainen nuori kasvaa ja kehittyy oman persoonallisen kaavansa mukaan, on hyvä ottaa huomioon nuoruuden kehityksen yleiskaava.

Tyttöjen Talolla oli miellyttävää vetää toiminnallista ryhmää. Saimme käyttöömmme oman avaimen, mikä mahdollisti joustavan saapumisen laittamaan etukäteen tarvikkeita ja tiloja kuntoon toimintaa varten. Toimintamme keskittyi pääasiassa askarteluhuoneeseen sekä yhdistettyyn keittiö- ja oleskelutilaan, jonne kokoonnuimme tapaamiskertojen aluksi vaihtamaan kuulumisia sekä alustamaan illan teemaa. Pohdimme etukäteen, saammeko tarpeeksi osallistujia ryhmään ja sitoutuivatko he ryhmään. Toiminnalliset ryhmät kiinnostavat nuoria ja ainakin Elämän aarrerasian tekemiseen oli kohtuullisen helppoa saada osallistujia. Tytöt sitoutuivat ryhmään ja he arvostivat sitä, että heillä oli mahdollisuus tehdä Elämän aarrerasia ja siihen liittyvät eri teemat valmiiksi asti.

Olimme tyytyväisiä toteutuneeseen toimintaan. Ryhmäkertojen vetäminen oli toimivaa, koska olimme suunnitelleet teemat ja illan kulun tarkkaan etukäteen. Osallistuva havainnointi oli strukturoitua, koska olimme miettineet havainnoitavat asiat jo valmiiksi etukäteen. Saimme osallistujilta riittävästi palautetta analysointia varten yhdistettynä omiin havaintoihimme. Keskusteluiden videoinnissa ei tullut viimeistä kertaa lukuun ottamatta enempää informaatiota kuin mitä olimme havainnoineet. Viimeisellä kerralla nuorilta saamiemme palautteiden perusteella he olivat kokeneet ryhmätoiminnan kiinnostavaksi ja ikätasolleen sopivaksi. Nuoret arvostivat myös mahdollisuutta saada vertaistukea ryhmässä muilta samassa elämäntilanteessa olevilta nuorilta.

Saamamme palaute harjoittamastamme aktiivisesta tiedotuksesta ja viestinnästä oli myönteistä. Sosiaalialalla tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota viestintään ja sen monipuolisuuteen. Varsinkin nuorten ollessa kyseessä sosiaalisen median hyödyntämistä tiedon välityksessä tulisi käyttää aktiivisesti hyödyksi. Tapscotin (2010, 14–15) mukaan meillä on nyt nuoruusiässä sukupolvi, joka on kasvanut digitaalisella aikakaudella: *nettisukupolvi*. He ovat kasvaneet koko ikänsä digitaalisen median ympäröiminä, joten se on heille luonnollinen toimintaympäristö ja usein ensisijainen tiedonhaun lähde.

Kehittämisehdotuksia

Tämänkaltaista ryhmätoimintaa voitaisiin kokeilla Ouluun kehitteillä olevassa Poikien Talossa. Poikien kohdalla toimintakertojen teemojen toteutusta tulee miettiä tarkoin. Kuitenkin samanlaisia teemoja poikien kanssa voitaisiin käsitellä. Poikien itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen on tärkeää, koska nuorten yhteydenpito toisiin on hyvin paljon Facebookin tai muun sähköisen verkoston varassa. Kuitenkin arjessa ja työelämässä tarvitaan sosiaalisia taitoja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

Kurki (2006, 119) korostaa myös sosiaalisia valmiuksia ja taitoja, joita tarvitaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen ympäristöön sopeutumisessa sekä aidossa kansalaisuudessa. Saavuttaakseen sosiaalisia taitoja ihmisen tulee oppia kuulumaan ryhmään, tuntemaan itsensä arvostetuksi ja ryhmänsä hyväksymäksi. Ihmisen tulee vaikuttaa ryhmän kehittymiseen ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Tähän tarvitaan ihmisen sosiaalista osallisuutta.

Yhteenvetona

Tässä opinnäytetyössä kokeiltua toimintamallia voidaan muuttaa ja kehittää myös muille sosiaalialan kohderyhmille sopivaksi. Tällöin tulee huomioida kohderyhmän tarpeet ja toiveet. Ajatte-

limme, että kokeilemamme toiminta on yksi osa tulevaa sosionomin ammattitaitoa, jota voimme tarjota työnantajille yhtenä osaamisalueena.

Tämän hetken nuoret elävät toisenlaisessa, nopeammin muuttuvassa yhteiskunnassa kuin Suomessa koskaan aikaisemmin. Valitsimme opinnäytetyömme kohderyhmäksi nuoret, koska mielestämme he hyötyisivät suunnittelemastamme toiminnasta eniten. Varsinkin nuoret tytöt ovat vaarassa syrjäytyä ja puuttamalla ajankohtaiseen ongelmaan, meillä on mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti nuoren elämänsäkuuluun. Nuoren kehitykseen ja itsenäistymiseen kuuluvat osana myös yksinäisyyden tunteet. Nuori voi kokea jäävänsä kokonaan yksin ryhmän ulkopuolelle, jos hän ei ole saanut itse valita osallistumisestaan. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 161–162.) Ohjattu ryhmä on oivallinen keino saada nuoria mukaan toimintaan. Halusimme opinnäytetyömme toteutuksella kiinnittää huomiota nuoren tarpeeseen saada vertaistukea.

Tyttöjen Talolta saamamme palautteen mukaan aiheemme ja toimintamallimme olivat ajankohtaisia, toiminta oli työelämälähtöistä ja vastuullisesti toteutettua. Nuorilta saamiemme palautteiden ja omien havaintojemme perusteella toiminnallinen ryhmä tuki ja edisti nuoren itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitojen vahvistumista. Toiminta on sovellettavissa myös eri-ikäisten nuorten ryhmätoimintaan. Tyttöjen Talolta saamamme suullisen palautteen mukaan toiminta vastasi hyvin heidän odotuksiaan. Valokuviin Elämän aarrerasia -ryhmän matkan varrelta, iltojen teema-aiheisiin, valmiisiin Elämän aarrerasioihin sekä yhteisnäyttelyyn voi tutustua lähemmin liitteessä 13.

Mietimme, mitä olisimme voineet tehdä toisin toteutuksessa. Olisimme voineet kerätä ensin ryhmän kokoon ja yhdessä nuorten kanssa suunnitella toimintakertojen teemat. Tämä olisi vaatinut useamman tapaamiskerran enemmän aikaa ja pidentänyt opinnäytetyömme valmistumista. Tässä on kuitenkin yksi kehittämissuositus, jonka avulla olisi mahdollisuus nähdä, millaisia teemoja ja toimintaa nuoret ehdottaisivat toteutettavaksi.

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M.A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi ja mieheksi. 2 painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Alhanen, K., Kansanaho, A.; Ahtiainen, O-P., Kangas, M; Soini, T. & Soininen, J. 2011. Työnohjauksen käsikirja. Hämeenlinna; Kariston Kirjapaino Oy.

Dunderfelt, T. 2006. Voimavarana itsetuntemus. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Dunderfelt, T. 2011. Elämäntutkimus – Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOYpro Oy.

Eischer, H. 2011. Tyttöjen Talo sosiaalisen nuorisotyön muotona. Teoksessa H. Eischer & J. Tuppurainen. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 12-23.

Eischer, H. 2011. Tyttöjen Talo uudenlaisen yhteisöllisyyden ilmentäjänä. Teoksessa H. Eischer & J. Tuppurainen. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 24-30.

Eischer, H. & Tuppurainen, J. 2011. Esipuhe. Teoksessa H. Eischer & J. Tuppurainen (toim.). Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 10–11.

Estola, E., Kaunisto, S-L., Keski-Filppula, U., Syrjälä, L. & Uitto, M. 2007. Lupa puhua. Kertomisen voima arjessa ja työssä. Juva: WS Bookwell Oy.

Filander, K. 2007. Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perusteet, rajat ja mahdollisuudet. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Hakapaino Oy, 90–114.

Finlex 2006. Nuorisolaki 27.1.2006/72. Hakupäivä 2.7.2012
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.

Helminen, J. 2005. Nuoruuden huuma ja psykososiaalinen työ nuorten kanssa. Teoksessa J. Helminen (toim.) Kiintopisteitä nuoruusaikaan – Psykososiaalinen tuki ja työ nuorten kanssa toimittaessa. Helsinki: Multiprint Oy, 13–33.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hyväri, S. 2005. Vertaistuen ja ammattiauttamisen muuttuvat suhteet. Teoksessa M. Nylund & A. Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 214–235.

Honkasalo, V. 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Helsinki: Uni-grafia.

Hämäläinen, J. 2006. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kopijyvä.

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki.

Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994. Ryhmäilmiö: Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna. Juva: WSOY.

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kananoja, A., Lähteinen, M., Marjamäki, P., Laiho, K., Sarvimäki, P., Karjalainen, P. & Seppänen, M. 2007. Sosiaalityön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2011. Sosiaalityön käsikirja. 3. uudistettu painos. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

Kauppila, R.A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. 2. painos. Juva: WS Bookwell Oy.

Kurki, L. 2006. Kansalainen persoonana yhteisössään. Teoksessa L. Kurki & E. Nivala (toim.) Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen. Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 115–191.

Kurki, L. & Nivala, E. 2006. Johdanto. Teoksessa L. Kurki & E. Nivala (toim.) Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen. Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print, 11–23.

Kurki, L. 2010. Nuorisokasvatus sosiokulttuurisen innostamisen kehyksessä. Teoksessa E. Nivala & M. Saastamoinen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Yliopistopaino, 201–228.

Kurki, L. 2011. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteisötyönä. Teoksessa P.T. Ruuskanen, K. Savolainen & M. Suonio (toim.) Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä. Painettu EU:ssa, 39–68.

Kuuskoski, E. 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa J. Niemelä & V. Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-Kustannus, 30–39.

Launonen, L. & Puolimatka, T. 1999. Sosiaalipedagogiikan ihmiskäsitykset ja etiikka. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Mattila, K-P. 2007. Arvostava kohtaaminen arjessa, auttamistyössä ja työyhteisössä. Juva: WS Bookwell.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.

Mönkkönen, K. 1999. Sosiaalipedagogisen työn kriteerit. Teoksessa K. Mönkkönen, M. Nurro & R. Väisänen. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus, 18–23.

Niemi, K. 2001. Sosiaalipedagogiikan yhteiskuntateoriat. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Nurro, M. 1999. Pedagoginen tausta. Teoksessa K. Mönkkönen, M. Nurro & R. Väisänen. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus, 30–32.

Ojala, T. & Uutela, A. 1993. Rakentava vuorovaikutus. Porvoo: WSOY.

Oulun Seudun Setlementti ry. Oulun Tyttöjen Talo. Hakupäivä 27.9.2011 <http://www.likka.fi>.

Oulun Tyttöjen Talo. Hakupäivä 25.3.2012 <http://www.likka.fi/index.asp?pid=19>.

Oulun Tyttöjen Talo. Kevät 2012. Tyttöjen Talon kevään 2012 alkavien ryhmien yhteisesite.

Pihlajamäki, T. 2011. Haikun piirteitä. Hakupäivä 24.11.2011
<http://teppo.tv.haikueditori/haiku.html>.

Peavy, R.V. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Pojjula, S. 2002. Surutyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Punnonen, V. 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Hakapaino, 521–540.

Raatikainen, H. 1990. Itsetuntemus vuorovaikutustaidoiksi. Helsinki: Kirjayhtymä.

Rauhala, L. 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Yliopistopaino.

Rauhala, L. 2010. Ihminen kulttuurissa - kulttuuri ihmisessä. Vantaa: Hansaprint Direct Oy.

Reijonen, M. Voimaa perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. 2005. PS-kustannus:Keuruu.

Räsänen. M. Sillanrakentajat, kokemuksellinen taiteen ymmärtäminen. 2000. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun yliopisto.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. 2009. 3.painos. Sosiaalialan ammatilaisen eettiset ohjeet. Hakupäivä 23.11.2011

http://www.talentia.fi/files/558/1649_Etiikkaopas2005_1_.pdf.

Tapscott, D. 2010. Syntynyt digiaikaan. Sosiaalisen median kasvatit. Jyväskylä: WS Bookwell Oy.

Toyomasu. Haiku for people since 1965! Hakupäivä 24.11.2011 <http://www.toyomasu.com/haiku>.

Tuppurainen, J. 2011. Matka omannäköiseksi naiseksi. Teoksessa H. Eischer & J. Tuppurainen. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 46–54.

Tuppurainen, J. 2011. Kohtaaminen on kaiken perusta. H. Eischer & J. Tuppurainen. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 61–77.

Tuppurainen, J. 2011. Itsensä muotoiseksi. Teoksessa H. Eischer & J. Tuppurainen. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. 2. painos. Helsinki: Painokurki OY:n kirjapaino, 78–100.

Tyttöjen Talo. Sukupuolisensitiivinen tyttötyö. Hakupäivä 10.10.2011

http://talli.poutapilvi.fi/p4_tyttöjentalo/sukupuolisensitiivisyys/tyttötyö.

Vanhatalo, M. sosionomi (AMK) -opiskelija, Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Visuaalista piristystä kevääseen liittyen opinnäytetyöhömmme: "Nuoren vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toi-

minnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla". Sähköpostiviesti, useampi vastaanottaja. 3.4.2012.

Venkula, J. 2003. Taiteen välttämättömyydestä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Väisänen, R. 1999. Ajankohtainen keskustelu hyvinvointipalvelujen tilasta – sosiaalinen tilaus sosiaalipedagogiselle työlle. Teoksessa K. Mönkkönen, M. Nurro & R. Väisänen. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus, 12–14.

Warren, J. 2011. Service User and Carer Participation in Social Work. 4.painos. Glasgow: Bell & Bain Ltd.

LIITTEET

- Liite 1 Opinnäytetyön aikajanalomake
- Liite 2 Elämän aarrerasia -ryhmän esite
- Liite 3 Tyttöjen Talolla tammikuussa 2012 alkavien ryhmien yhteisesite
- Liite 4 Toimintakerrat teemoittain
- Liite 5 Tytöille jaettu esite toimintakerroista
- Liite 6 Yksityishenkilön suostumus -lomake
- Liite 7 Yksityishenkilön suostumus vanhemmat/hoitajat -lomake
- Liite 8 Osallistujalista -lomake
- Liite 9 Haikuja
- Liite 10 Elämän aarrerasia –ryhmän esite näyttelyyn
- Liite 11 Sähköpostitiedote yhteisnäyttelystä Oulun kaupungin kirjastolla
- Liite 12 Tyttöjen Talon taidenäyttely Oulun kaupungin kirjastolla -tiedote
- Liite 13 Kuvia Elämän aarrerasia –ryhmän toiminnasta
- Liite 14 Kuvia Elämän aarrerasioista ja yhteisnäyttelystä

Elämän aarrerasia, toiminnallinen opinnäytetyö, laatijat: Mailis Vanhatalo ja Sari Luokkanen																								
AIKAJANALOMAKE 30.10.2011 päivitetty: 28.3; 7.5; 1.7. ja 18.8.2012	Vuosi 2011												Vuosi 2012											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Opinnäytetyön ideaseminaari ja valmistava idea	■	■	■	■	■																			
Opinnäytetyön aineiston keruu ja perusidean hionta					■	■	■	■	■															
Alustava yhteistyökumppani- neuvottelu, väliaikayhteydenotot					■			■			■													
Opinnäytetyön tutkimussuunnitelman laadinta					■	■	■	■	■	■	■													
Tutkimuslupa tavoite – toteutunut												■												
Yhteistyöneuvottelu, aika, tilat, tarvikkeet, tarjottavat												■	■											
Markkinointi ja tiedotus avoimet ovet illoissa, esitteet, julisteet, netti												■	■											
Elämän aarrerasia - ryhmä, toiminnallinen osuus													■	■	■									
Loppuraportin kirjoittaminen																■	■	■	■					
Opinnäytetyön esitys (tavoite)																					■			
Lisäykset alkuperäiseen suunnitelmaan:																								
Yhteisnäyttely Oulun kaupungin kirjastolla, lasten osastolla																■								
Toteuma	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

ELÄMÄN AARRERASIA RYHMÄ

*Haluatko vahvistaa
vuorovaikutustaitojasi,
itsetuntemustasi ja osallistua
monipuoliseen toimintaan
yhdessä muiden kanssa?*

*Lisätietoja ja ilmoittautumiset Sarille
puh. [REDACTED] tai Mailikselle*

*[REDACTED].
Voit ilmoittautua myös Oulun
Tytöjen Talolla Merville.
Tervetuloa mukaan!*

ELÄMÄN AARRERASIA RYHMÄ

Tammikuun 31. päivä 2012 aloittaa toiminnallinen ryhmä, joka kokoontuu tiistaisin klo 17.00 – 18.30 Oulun tyttöjen Talolla (yhteensä 7 kertaa). Jokaiselle kerralle on oma teemansa, jonka ympärille illan toiminta ja keskustelu liittyvät.

Ryhmän vetäjinä toimivat sosionomiopiskelijat

Sari Luokkanen ja Mailis Vanhatalo.

Ryhmän toteuttaminen on osa heidän

opinnäytetyötään. Lisätietoja ja

ilmoittautumiset Sarille

puh. [REDACTED] tai Mailikselle

	<p>MONIKULTTUURINEN TYTTÖRYHMÄ klo 16-17.30, alkaen 16.1.2012 yli 12-vuotiaille</p> <p>POP IN -vastaanotto klo 14-16 Terveyteen ja seksuaalisuuteen liittyvää ohjau- neuvontaa ja tukea</p>
<p>TIISTAI</p>	<p>NUORTEN ÄITIEN RYHMÄ klo 12-14, alkaen 17.1.2012</p> <p>AARRERASIA klo 17-18.30, 31.1.-20.3.2012</p> <p>POP IN -vastaanotto klo 11-12.30</p>
<p>KESKIVIIKKO</p>	<p>AVOIMET OVET klo 16-20 yli 12-vuotiaille</p> <p>POP IN -vastaanotto klo 15-18</p>
<p>TORSTAI</p>	<p>AAMUROCK klo 9-11, alkaen 19.1.2012 yli 15-vuotiaille</p> <p>KAVERIKSI klo 15.30-17, alkaen 19.1.2012</p> <p>KIVA KEHO klo 15.30-17, alkaen 16.2 -22.3.2012 yli 17-vuotiaille yhteistyössä Syömishäiriöliiton kanssa</p> <p>NAISTEN KESKEN klo 17-18.30 yli 17-vuotiaille</p>
<p>OULUN TYTTÖJEN TALO, TORIKATU 16 p. 08-5554073</p>	

Lähde: Oulun Tyttöjen Talo. 2012, ryhmäesite.

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämis ehdotukset
1.Toimintakerta "Ryhmän aloitus, tutustuminen ja ryhmäytyminen" 31.1.2012	Ohjaajat kertovat itsestään osallistujille. Ryhmän jäsenet ja ohjaajat tutustuvat toisiinsa leikin ja keskustelun avulla. Sovitaan ryhmän säännöt sekä käydään läpi salassapito- ja vaitiolovelvollisuus. Osallistujat täyttävät yksityishenkilön suostumuksen.	Tavoitteena on ilmapiirin vapautuminen, toisiinsa tutustuminen, luottamuksen kehittyminen ryhmäläisten kesken ja ryhmäytyminen sekä avoimen keskusteluilmapiirin luominen.	Osallistujat kertoivat itsestään. Jokainen nuori tuli kuulluksi ja nähyksi esittelykierröksellä. Ryhmän säännöt käytiin yhteisesti läpi. Kyselimme nuorten toiveita ja odotuksia. Nuoret olivat varauksellisen oloisia.	Osallistujamäärän vähäisyyden takia leikin tilalle otimme pehmonalle, jota heitettiin summittaisesti osallistujalta toiselle. Näin nuori ei jännittänyt vuoroaan.
	Kerromme pääpiirteittäin koko prosessin kulun osallistujille.	Toiminnan ohjaaminen.	Dokumentoimme ja käsitelimme keskustelussa saadut palautteet.	Ei muutoksia seuraavalle kerralle.
	Alustetaan seuraavaa toimintakertaa (materiaali).			

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
2. Toimintakerta "Minä nyt" 7.2.2012	Rasiaan tehdään ensin väliseinät, jonka jälkeen aloitetaan rasian koristelemisen eri materiaaleilla. Jokainen suunnittelee ja tekee omien valintojensa perusteella rasialle ulkoisen ilmeen, päällysteen. Nuori saa myös tuoda kotoa halutessaan omaa materiaalia.	Tavoitteena on nuoren itsetuntemuksen vahvistaminen ja luottamuksen syntymisen/kehittyminen ryhmän jäseniin.	Kävimme ryhmän sisällä dialogista keskustelua toiminnan aikana.	Alku viivästyi, koska paikalle saapui uusia ryhmäläisiä. Tarjosimme nuorille lisäaikaa työstää rasioitaan valmiiksi.
	Alustetaan seuraavaa toimintakertaa (esine).	Nuori pohtii itseään rasiaa päällystäessään ja koristellessaan. Nuori osallistuu aktiivisesti toimintaan ja kertoo itsestään ja jakaa ajatuksiaan ryhmässä myös materiaalin valinnan ja rasian ulkonäön avulla.	Dokumentoimme sekä omat havaintomme, ryhmässä syntyneet keskustelut että nuorien antamat palautteet toimintakerrasta.	Päätimme tiivistää seuraavien kertojen aloitusta, jotta työskentelylle jää enemmän aikaa. Päätimme osallistua molemmat sekä toimintaan että havainnointiin toimintakerroilla.
		Toiminnan ohjaaminen.		

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
3.Toimintakerta "Vahvuudet" 14.2.2012	Aloitetaan rasian sisällön suunnittelu ja täyttäminen. Nuori saa tuoda mukanaan omia vahvuuksiaan kuvaavan esineen.	Tavoitteena on keskustelun avulla ryhmässä nuoren itsetunnon, vahvuuksien ja parhaiden puolien vahvistaminen.	Kävimme keskustelua ryhmässä teemasta.	
	Tehdään vahvuutta kuvastava/voimistava esine helmistä (hama/puu/ rautalan- ka/kuminauha).			
	Alustetaan seuraavaa toimintakertaa (esine).	Nuori kehittää omia vahvuuksiaan ja itsetuntemustaan.	Dokumentoimme omat havaintomme, keskustelut ja saadut suulliset palautteet.	Ei muutoksia seuraavalle kerralle.
		Toiminnan ohjaaminen.		

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
4.Toimintakerta "Haasteet" 21.2.2012	Jatketaan rasian sisällön työstämistä. Tehdään voimaesine omien haasteiden voittamiseksi (askartelumasassa).	Tavoitteena on vahvistaa nuorta kohtaamaan omat haasteensa. Tuetaan nuorta kertomaan niistä muille ryhmäläisille voimaesineen avulla.	Keskustelimme illan teemasta. Jaoimme tunteita ja ajatuksia aiheesta.	Jatkoa varten olisi hyvä miettiä tämänkertaisen teeman tilalle mahdollisesti jotain toista teemaa, koska keskustelua ei syntynyt niin paljon kuin odotimme. Ryhmäläisten keskittyminen tekemiseen saattoi vaikuttaa keskustelun vähäisyyteen.
	Alustetaan seuraavaa toimintakertaa (kuva tai teksti).	Nuori kokee yhteen kuluveden tunnetta ryhmäläisten kanssa sekä käsittelee omia haasteitaan turvallisessa ilmapiirissä.	Keräsimme ja dokumentoimme omat havaintomme, keskustelut ja saadut palautteet.	Ei muutoksia seuraavalle kerralle. Muistutimme nuoria hiihtolomaviikosta, jolloin ryhmä ei kokoontunut.
		Toiminnan ohjaaminen.		

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
-------------------------	------------	------------	-----------------------------------	--------------------------------------

5. Toimintakerta "Tulevaisuuden toiveet ja haaveet" 28.2.2012	Jatketaan rasian sisällön työstämistä. Nuori tuo tullessaan kuvan tai tekstin, joka esittää hänen haaveita/toiveita. Toimintakerralla nuori kirjoittaa itselleen kirjeen vuodelle 2015.	Tavoitteena on, että nuori miettii omia haaveitaan ja toiveitaan sekä pohtii, miten hän toteuttaa niitä. Nuori oppii katsomaan elämäänsä eteenpäin ja oppii suunnittelemaan pitemmän ajan tavoitteita.	Keskustelimme illan teemata ryhmässä sen jälkeen, kun kirjeet oli kirjoitettu. Kirjoittaminen oli nuorista mukavaa ja auttoi nuoria selkeyttämään omia haaveitaan ja toiveitaan.	
	Kirje koristellaan (paljetit, tarat, kynät, liima) ja laitetaan talteen rasiaan.	Ryhmässä pohditaan ja keskustellaan, nuorten erilaisista haaveista ja toiveista.	Dokumentoimme omat havaintomme, keskustelut ja saadut suulliset palautteet.	Ei muutoksia.
		Toiminnan ohjaaminen.		

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
6. Toimintakerta "Haiku tunteen ja tunnelman tulkkinä" 13.3.2012	Jatketaan rasian täyttämistä. Ryhmätyönä luodaan haiku / haikuja joiden luomiseen jokainen nuori osallistuu. Mieleisensä haikut nuori voi kirjoittaa puhtaaksi, koristella (paljetit, tarrat, kuvat, värit) ja sijoittaa omaan lokeroonsa. Jokainen nuori esittelee omaa rasiaansa muille osallistujille.	Tavoitteena on nuoren kokemus osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä.	Yhdessä tekeminen oli mukavaa ja jokainen nuori osallistui haikujen tekoon. Ryhmän yhteishenki oli hyvä.	Tarjosimme nuorille lisäaikaa työstää keskenjääneitä töitä valmiiksi.
	Suunnitellaan päätöskerran juhlaa.	Yhteisen toiminnan kautta nuoret kokevat yhteistoiminnallisuutta ja vertaistukea. Tavoitteena on tukea nuoren oppimista jakamaan ja kertomaan omista ajatuksistaan ja tunteistaan ryhmäläisille.	Dokumentoimme keskustelut, omat havaintomme toiminnasta ja ohjauksesta ja nuorilta saadut suulliset palautteet.	
		Toiminnan ohjaaminen.		

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
7. Toimintakerta "Ryhmän päättäminen juhlaan" 20.3.2012	Päätetään ryhmä pienimuotoisen juhlan avulla. Syödään herkkuja, keskustellaan avoimesti, mitä nuori on oppinut itsestään sekä mitä ryhmä ja toimintakerrat ovat antaneet nuorelle.	Tavoitteena on, että nuori pohtii minuuttaan yksilönä sekä ryhmän jäsenenä.	Keskustelua, suullisten palautteiden koontia nuorten saavuttamista kokemuksista (hyvät, huonot, kehittämissuhteet), ryhmästä, ohjauksesta ja Elämän aarre-rasian tekemisestä.	Ensimmäiselle toimintaker-ralle nuoret ehdottivat esi-merkiksi hamahelmi-työtä, jotta kerta ei olisi liian teoria-painotteinen.
			Valokuvasimme valmiit työt.	

Toimintakerrat & teemat	Menetelmät	Tavoitteet	Havainnot, palautteet & arviointi	Tehdyt muutokset & kehittämissuhteet
<p>8. Lisätoimintakerrat 14.3 & 21.3</p> <p>Osallistuminen Oulun Tyttöjen Talon yhteisnäyttelyyn Oulun kaupungin kirjastolla</p>	<p>Tarjotaan nuorille mahdollisuus työstää Elämän aarresasia ja sisältöä valmiiksi asti. Nuorella on mahdollisuus dialogiseen, henkilökohtaiseen keskusteluun ohjaajan kanssa.</p>	<p>Tavoitteena on, että nuori voi tehdä kokonaisuuden valmiiksi asti ja saada onnistumisen kokemuksia valmiista kokonaisuudesta. Nuorella on mahdollista saada omasta valmiista Elämän aarresasiasta kuvia esille Tyttöjen Talon yhteisnäyttelyyn.</p>	<p>Keskustelimme teemoista ja tarvittaessa ohjasimme toimintaa. Keräsimme suulliset palautteet ja valokuvasimme valmiit työt.</p>	
	<p>Osallistuminen Oulun Tyttöjen Talon yhteisnäyttelyyn Oulun kaupungin kirjastolla</p>	<p>Mahdollistetaan nuorille positiivisia onnistumisen kokemuksia, minä osaan.</p> <p>Samalla on tilaisuus saada Tyttöjen Talon nuoriso- ja tyttötyötä näkyväksi, samoin kuin Elämän aarresasia -ryhmän toimintaa. Tarjotaan positiivinen kulttuurikokemus kirjaston asiakkaille kirjastossa asiointin lomassa.</p>	<p>Keskustelimme ja kuvasimme valmiita töitä. Valitsimme valokuvia, haikuja ja töitä näyttelyyn. Osallistuimme näyttelyn pystytykseen.</p>	

Ryhmä kokoontuu 7 kertaa Oulun Tyttöjen Talolla klo 17.00 – 18.30, osoitteessa Torikatu 16, 90100 Oulu. Muistathan ilmoittaa poissaolostasi Sarille tai Mailikselle.

Ohjelma:

- tiistai 31.1. Ryhmän aloitus ja tutustuminen.
- tiistai 7.2. Aloitetaan rasian koristelemisen (päällyste ja väliseinät).
Halutessasi voit tuoda omaa materiaalia.
- tiistai 14.2. Aloitetaan rasian sisällön tekeminen teeman avulla. Tuo mukanas oma esine.
- tiistai 21.2. Jatketaan sisällön tekoa uuden teeman kautta.
- tiistai 28.2. Jatketaan sisällön tekoa uuden teeman kautta. Tuo mukanas kuva tai teksti.
- tiistai 13.3. Jatketaan sisällön tekoa ryhmätyönä.
- tiistai 20.3. Ryhmän päättäminen pienimuotoisen juhlan avulla.

Yhteistyöterveisin:

Sari Luokkanen [REDACTED]

Mailis Vanhatalo [REDACTED].

Hei Nuori!

Toiminnallisen opinnäytetyömme tavoitteena on vahvistaa nuoren vuorovaikutustaitoja ryhmässä. Osallistuminen ja toimiminen ryhmässä edistävät elämänhallinnan taitoja.

Toimintakerroilla valmistat itsellesi oman ”Elämäsi aarrerasian”, jonka sisältöä työstät eri teemojen kautta. Ryhmässä syntyvän keskustelun avulla syvennät omaa identiteettiäsi ja paikkaasi yhteisössä.

Toiminnan aikana otamme valokuvia ”Elämän aarrerasioista” sekä luvallasi nauhoitamme osan ryhmässä syntyvästä keskustelusta. Pyydämme lupaasi lainata otteita keskustelustasi opinnäytetyömme raportissa. Nauhat tuhoamme tehtyämme opinnäytetyömme loppuraportin.

Suojelemme yksityisyyttäsi, eli et ole tunnistettavissa opinnäytetyömme raportissa.

Nuori: _____ (nimi)

- Osallistun toimintaan
- En osallistu toimintaan
- Tekemääni ”Elämän aarrerasiaa” saa valokuvata
- Tekemääni ”Elämän aarrerasiaa” ei saa valokuvata
- Keskusteluani saa nauhoittaa ja otteita saa käyttää
- Keskusteluani ei saa nauhoittaa eikä otteita saa käyttää

Päivämäärä: ____ / ____ 2012

Nuoren allekirjoitus: _____

Ystävällisin terveisin

Sari Luokkanen [REDACTED]

Mailis Vanhatalo [REDACTED]

Hei Vanhemmat /Huoltajat!

Olemme Sari Luokkanen ja Mailis Vanhatalo opiskelemme sosiaaliajaa Oulun seudun ammatti-korkeakoulussa. Teemme opinnäytetyömme Oulun Tyttöjen Talolle (Torikatu 16, 90100 Oulu) vuoden 2012 aikana. Toiminnallinen ryhmä toteutetaan kerran viikossa tammi-maaliskuun aikana. Toiminnallisen opinnäytetyömme tavoitteena on vahvistaa nuoren vuorovaikutustaitoja ryhmässä. Osallistuminen ja toimiminen ryhmässä edistävät nuoren elämänhallinnan taitoja.

Toimintakerroilla nuori valmistaa itselleen oman ”Elämänsä aarrerasian”, jonka sisältöä työstämme eri teemojen kautta. Ryhmässä syntyvän keskustelun avulla nuori syventää omaa identiteettiään ja paikkaansa yhteisössä.

Toiminnan aikana otamme valokuvia ”Elämän aarrerasioista” sekä luvallanne nauhoitamme osan ryhmässä syntyvästä keskustelusta. Nauhat tuhoamme tehtyämme opinnäytetyömme loppuraportin. Suojellemme nuoren yksityisyyttä, eli he eivät ole tunnistettavissa opinnäytetyömme raportissa.

Nuori: _____ (nimi)

- Saa osallistua toimintaan.
- Ei saa osallistua toimintaan.
- Nuoren ”Elämän aarrerasiaa” saa valokuvata.
- Nuoren ”Elämän aarrerasiaa” ei saa valokuvata.
- Nuoren keskustelua saa nauhoittaa.
- Nuoren keskustelua ei saa nauhoittaa.

Päivämäärä: ____ / ____ 2012

Vanhemman/Huoltajan allekirjoitus:

Jos Teillä on kysyttävää opinnäytetyöstämme, kerromme mielellämme lisää sähköpostitse tai puhelimitse.

Ystävällisin terveisin

Sari Luokkanen _____

Mailis Vanhatalo _____

ELÄMÄN AARRERASIA RYHMÄ

Osallistujalista toimintakerroittain, nimet ovat ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ryhmä kokoontuu Oulun Tyttöjen Talolla tiistaisin klo 17.00 - 18.30. (Huom! Viikolla 10 ei ole toimintaa.)

Kerrat	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.			
Vko nro	vko 5	vko 6	vko 7	vko 8	vko 9	vko 11	vko 12	vko 12	vko 12	vko 12
Nimi/pvm	31.1.	7.2.	14.2.	21.2.	28.2.	13.3.	20.3.	14.3.	21.3.	3.4.
Teema	Ryh- män aloitus	Minä nyt	Vahvuus- det	Haas- teet	Tulevai- suuden toiveet/h aaveet	Haiku	Juhla	Varakrt	Varakrt	Näyttely
1. Nuori 1										
2. Nuori 2										
3. Nuori 3										
4. Nuori 4										
5. Nuori 5										
6. Nuori 6										
7. Nuori 7										
8. Nuori 8										
Yhteenveto:										
Kokoontumisia tytöillä yhteensä krt										

Nimi	31.1.	7.2.	14.2.	21.2.	28.2.	13.3.	20.3.	14.3.	21.3.	3.4.
Ohjaaja 1										
Ohjaaja 2										
Viesti										
Yhteenveto:										
Vetäjät paikalla yhteensä krt										

Lisätietoja: (tilaa omia merkintöjä varten)

Oulussa pv.kk.2012 Elämän Aarrerasia -ryhmän vetäjät:

Mailis Vanhatalo puh. [REDACTED] ja Sari Luokkanen puh. [REDACTED]

Elämän Aarrerasia-ryhmän haikuja

vauhdin hurmassa
välähdys hätkähdyttää
aivolohkoissa

valmiina koru
pääsiäisen keltainen
kengässä vettä

osia monia
sikin sokin nauhassa
pastillivärit

rasiat kauniit
ylähyllyllä valmiit
valot sammuneet

ryhmä nuoria
seuraavalla viikolla
toiminta jatkuu

delfiini harmaa
jalustalla seisova
kaukana ranta

taikuutta täynnä
velhon kirjava hattu
kevät tulossa

värien kirjo
rasioiden kansissa
aarteet tallessa

nuoruuden ilon
väkevä olotila
elämä tässä

kirjeissä ovat
tulevaisuuden haaveet
glitterit kiiltää

yhteishengessä
hysteristä naurua
aivot hukassa

massassa kädet
tekevät tehtävänsä
haasteet voitettu

ajatuksia
punoutuu helminauhaan
iltapäivänä

punainen häntä
vahvuutta kuvastava
tarkasti tehty

mielikuvia
nuoruudesta kerätty
aarrerasiaan

talvi ohi on
kevätaurinko loistaa
kesä voi tulla

yksilöllisyys
jokaisen tuli esiin
monella tapaa

ryhmässä ovat
vuorovaikutustaidot
paljon käytössä

itsetuntemus
vahva nuoren kokemus
voimistunut siis

taittui talvikin
jo tyttöjen talolla
ryhmän mukana

ohjaajat kiittää
mahtavia nuoria
lämpimät halit

*Terveisin,
Mailis ja Sari*

ELÄMÄN AARRERASIA RYHMÄ

ELÄMÄN AARRERASIA-ryhmä on toiminnallinen ryhmä, jonka tavoitteena on ollut vahvistaa nuoren vuorovaikutustaitoja ja itsetuntemusta, sekä yhteisöllisyyttä.

Ryhmä on kokoontunut Oulun Tyttöjen Talolla 7 kertaa v. 2012 ja jokaisella kerralla on ollut oma teemansa, jonka ympärille illan toiminta ja keskustelu ovat liittyneet.

Ryhmän toteuttaminen on osa Oulun seudun ammattikorkeakouluun tehtävää opinnäytetyötä.

SÄHKÖPOSTITIEDOTE YHTEISNÄYTTELYSTÄ OULUN KAUPUNGIN KIRJASTOLLA

Visuaalista piristystä kevääseen liittyen opinnäytetyöhömmme: "Nuoren vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla"

Hei!

Visuaalista piristystä kevääseen! Tule ja tutustu Oulun Tyttöjen Talon ryhmien yhteisnäyttelyyn, jossa on esillä myös Opinnäytetyömme "Elämän aarrerasia" -ryhmän haikuja sekä valokuvia Elämän aarrerasioista ja niiden sisällöistä. Opinnäytetyömme aiheena on "Nuoren itsetuntemuksen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen toiminnallisessa ryhmässä Oulun Tyttöjen Talolla".

Näyttelypaikkana on Oulun kaupungin pääkirjasto, 2. kerroksen lasten osaston näyttelytila, portaikkoseinällä. Näyttely on esillä 2.-20.4.2012. Lisäksi näyttelyssä on esillä Oulun Tyttöjen Talon eri ryhmissä tuotettuja moniaiheisia töitä.

Tule ja tutustu!

Terveisin Mailis Vanhatalo ja Sari Luokkanen

(Vanhatalo. 3.4.2012. Sähköpostiviesti)

TYTTÖJEN TALON TAIDENÄYTTELY OULUN KAUPUNGIN KIRJASTOSSA -TIEDOTE

OULUN SEUDUN SETLEMENTTI RY

Oulun
TYTTÖJEN TALO®

Aikuun Yleistä Toimintaa Tsekkaa tämä Pop In Suojelijat Yhteydenotot

Tyttöjen Talon taidenäyttely kirjastossa 2.-21.4.2012
(Ajankohtaista, 29.3.2012)

Näyttely Tyttöjen Talon toiminnasta ja kädentöistä on esillä Oulun kaupungin kirjaston lasten- ja nuorten osaston näyttelytilassa 2.4.-21.4.2012. Tervetuloa!

Ajankohtaista

- > Tyttöjen talolla 5.4. poikkeustoimintaa (2.4.2012)
- > Luuluyhye Lemmitty Tyttöjen Talolla 4.4.2012 (29.3.2012)
- > Tyttöjen Talon taidenäyttely kirjastossa 2.-21.4.2012 (29.3.2012)
- > Saara Aalto Tyttöjen talolla 27.2 (23.2.2012)

Kaikki otsikot »

Avoimet ovet

- Ma klo 17-20 (yli 16 vuotiaalle)
- Ke klo 16-20 (yli 12 vuotiaalle)
- Naisten kesken-torstain teehetki to klo 17-18.30 (yli 17 vuotiaalle)

Linkkejä:
Oulun Seudun Setlementti ry
Setlementtiliito
Ystävyystalo
Helsingin Tyttöjen talo
Tampereen Tyttöjen Talo
Turun Tyttöjen Talo

© 2008 Oulun Tyttöjen Talo
Torkkatu 10
(Toppelius talo)
90100 Oulu
puh: 08 -5554073

(Oulun Tyttöjen Talo. hakupäivä 25.3.2012)

KUVIOT 2–5. Kuvia Oulun Tyttöjen Talon askarteluhuoneesta ja materiaaleja toimintaa varten.

KUVIO 6. Vahvuutta kuvaavia esineitä.

KUVIO 7. Voimaeläimiä ennen maalaamista.

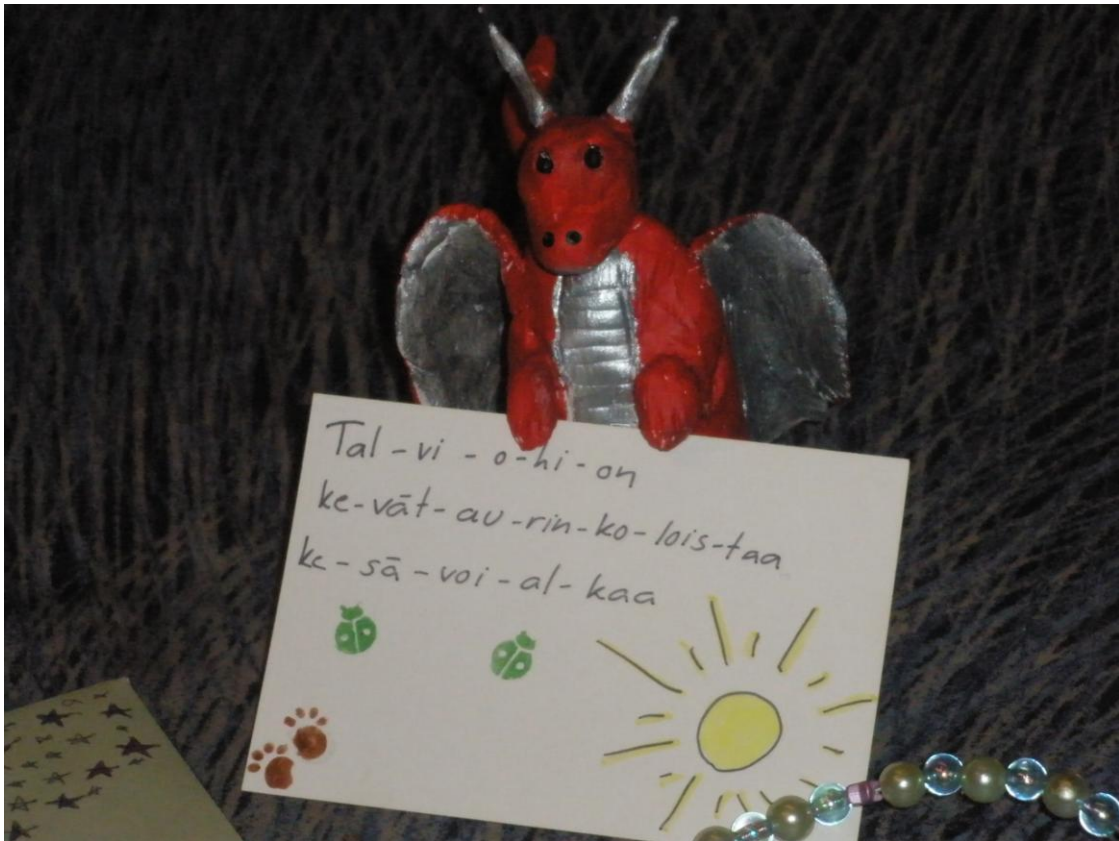
KUVIOT 8—13. Kuvia matkan varrelta ja valmiista Elämän aarrerasioista.

KUVIOT 14–15. Elämän aarrerasioita.

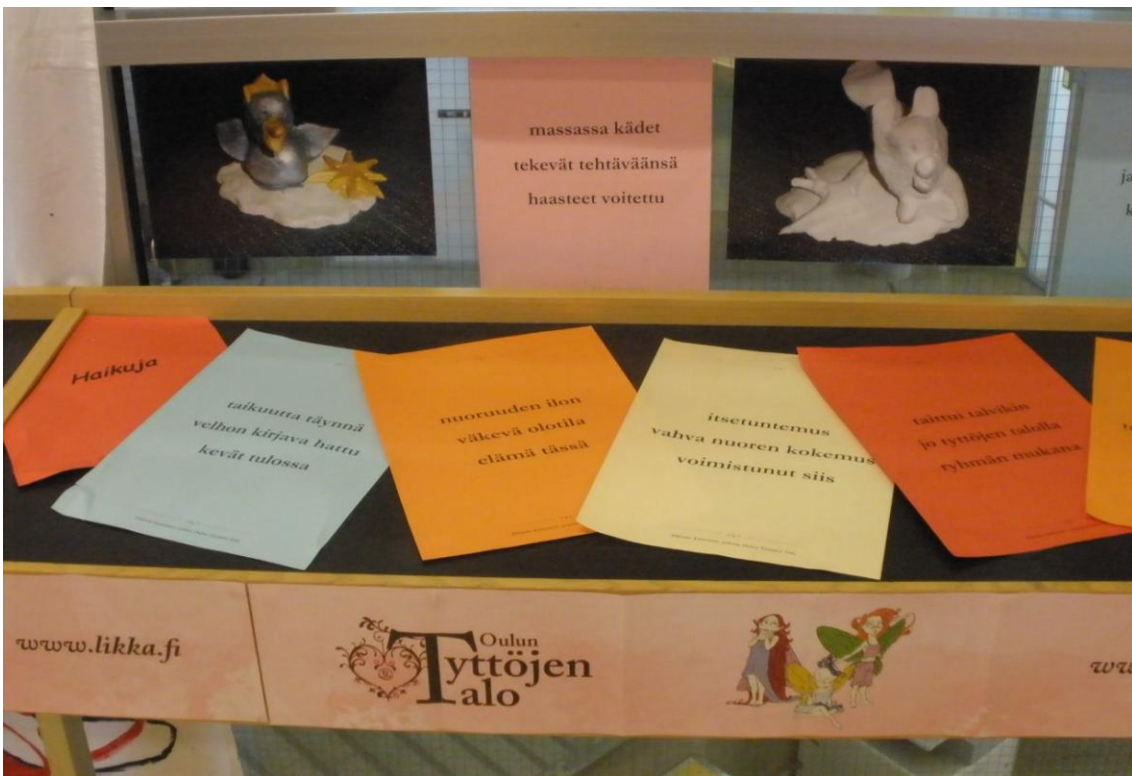
KUVIOT 16—17. Elämän aarrerasioita.

KUVIOT 18—19. Kuvia matkan varrelta ja valmiista Elämän aarrerasioista.

KUVIO 20. Kuva Elämän aarrerasia –ryhmän töistä yhteisnäyttelyssä.

KUVIOT 21—22. Kuvia yhteisnäyttelystä ja haikuista.

KUVIOT 23—25. Kuvia yhteisnäyttelystä ja valmiita Elämän aarrerasioita.